

الأربعون في مباني الإسلام وقواعد الأحكام

المؤلف:

أبو زكريّا يحيى بن شرفٍ الحزاميِّ النَّوويُّ \$

40 hadithet e Imam Neveviut

Nga:

Imam Ebu Zekerija Jahja bin Sheref el
Hazami El-Nevevi

Gjuha:	Arabisht - Shqip	العربيّة - الالباني	اللغة:
Zonat e synuara me këtë gjuhë:	المناطق المستهدفة باللغة:
Përkthyer nga:	ترجمة:
Rishikuar nga:	Departamenti shkencor i Institutit Suneh	القسم العلمي بمعهد السنة	مراجعة:
Kujdestari:	Dr. Hejthem Serhan	د. هيثم سرحان	إشراف:
Botimi dhe viti:	E para - 1443 H	الأولى - 1443 هـ	النسخة والسنة:

الطبعة الأولى

Botimi i parë

الحقوق متاحة لكلّ مسلمٍ ومسلمةٍ

Të drejtat janë në dispozicion për çdo musliman dhe muslimane

الرجاء التّواصل على:

Ju lutem kontaktoni

islamtorrent@gmail.com

فسح وزارة الإعلام

Parthënia	المقدِّمة
<p>Falënderimi i takon Zotit të botëve, Krijuesit të qiejve dhe tokës, Sunduesit të të gjitha krijesave, dërguesit të të dërguarve paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të gjithë ata i dërgoi tek njerzit për udhëzimin e tyre dhe për të sqaruar fenë me argumentet e qarta dhe të prera. Atë e falenderoj për të gjitha të mirat dhe i kërkoj Atij nga shtim në mirësi dhe bujari.</p>	<p>الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَيُّومِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، مَدْبِرِ الْخَلَائِقِ أَجْمَعِينَ، بَاعِثِ الرُّسُلِ صَلَوَاتُهُ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِمْ- إِلَى الْمُكَلَّفِينَ؛ لِهَدَايَتِهِمْ وَبَيَانِ شَرَائِعِ الدِّينِ، بِالذَّلَائِلِ الْقَطْعِيَّةِ وَوَاضِحَاتِ الْبَرَاهِينِ، أَحْمَدُهُ عَلَى جَمِيعِ نِعَمِهِ، وَأَسْأَلُهُ الْمَزِيدَ مِنْ فَضْلِهِ وَكَرَمِهِ.</p>
<p>Dëshmoj se nuk ka asnjë Zot përveç Allahut të vetëm që meriton të adhurohet i vetëm, i Vetëm i Plotfuqishëm, Bujarë dhe Falës, dëshmoj se Muhamed është rob dhe i Dërguari i Tij, i dashuri i Tij dhe krijesa më e mirë, i nderuar me mrekullinë e Kuranit të madhërishtëm përjetësisht dhe me sunetin e tij të shndritshëm e të ndritur për udhëzimin, i pajisur me fjalë të pakta me kuptime të mëdha dhe me fe tolerante e të pastër. Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe të gjithë profetet në përgjithsi dhe mbi njerzit e drejtë e punmirë.</p>	<p>وَأَشْهَدُ أَلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ، الْكَرِيمُ الْعَفَّارُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَحَبِيبُهُ وَخَلِيلُهُ، أَفْضَلُ الْمَخْلُوقِينَ، الْمُكْرَمُ بِالْقُرْآنِ الْعَزِيزِ، الْمُعْجِزَةِ الْمُسْتَمِرَّةِ عَلَى تَعَاقِبِ السِّنِينَ، وَبِالسُّنَنِ الْمُسْتَنْبِرَةِ لِلْمُسْتَنْشِدِينَ، الْمَخْصُوصُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَسَمَاحَةِ الدِّينِ، صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَعَلَى سَائِرِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، وَالْأَلِّ وَسَائِرِ الصَّالِحِينَ.</p>
<p>Më pas; Është prcjellur nga Ali bin Ebi Talib, Abdullah bin Mesud, Muadh bin Xhebel dhe Ebu Darda, Ibn Omeri, Ibn Abbasi, Enes bin Malik, Ebu Hurejra, Ebi Said El-Hudri Allahu qoftë i kënaqur me ata në përgjithësi.</p> <p>Nga shumë rrugë me transmetime të</p>	<p>أَمَّا بَعْدُ؛ فَقَدْ رُوِينَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، وَأَبِي الدَّرْدَاءِ، وَابْنِ عُمَرَ، وَابْنِ عَبَّاسٍ، وَأَنْسِ بْنِ مَالِكٍ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ، وَأَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ ف</p>

ndryshme; Se i Dërguari i Allahut sal-
lAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë:
“Kushdo që i mëson nga umeti im
dyzet hadithe që kanë lidhje me
fenë, Zoti do ta ringjallë atë në ditën
e kiametit në grupin e juristëve dhe
dijetarëve.” Dhe në një transmetim:
"Zoti do ta ringjallë atë jurist dhe
dijetar", dhe në transmetimin e Ebu el-
Derda's: "Unë do të jem për atë
ndërmjetësues dhe dëshmitar i tij në
Ditën e Kiametit."

Në transmetimin e Ibn Mesudit: “Atij i
thuhet: Hyni nga çdo derë e Xhenetit
që dëshironi”, Dhe në transmetimin e
Ibn Omerit: " Shkruhet të jetë në
grupin e dijetarëve dhe do të
tubohet në grupin e dëshmorëve."

Janë pajtuar dijetarët e hadithit se ai
është një hadith i dobët, edhe pse ka
ardhur në rrugë të shumta.

Dijetarët kanë shkruar në këtë temë
saqë janë të panumërta, nga të parët
që kam njohur është Abdullah bin
Mubarek, dhe më pas Muhammed bin
Eslem At-Tusi, nga dijetarët edukatorë
dhe më pas Hasan bin Sufian En-
Nesevi, dhe Ebu Bekr al-Axhuri dhe
Ebu Bekër Muhamed ibn Ibrahim.
Esfahani, dhe Darakutni, El Hakim,
Ebu Nuejm , Ebu Abdul Rahman Es-
Sulemi, Ebu Saad al-Malijni, Ebu
Othman Es-Sabuni, Abdullah bin
Muhamed el-Ansari, Ebu Bekr al-
Bejhaki .., dhe shum të tjerë prej të
parëve dhe bashkohorë.

أَجْمَعِينَ = مِنْ طُرُقٍ كَثِيرَاتٍ بِرَوَايَاتٍ
مُتَنَوِّعَاتٍ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ حَفِظَ
عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا مِنْ أَمْرِ دِينِهَا بَعَثَهُ
اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي زُمْرَةِ الْفُقَهَاءِ
وَالْعُلَمَاءِ»، وَفِي رَوَايَةٍ: «بَعَثَهُ اللَّهُ فَقِيهًا
عَالِمًا»، وَفِي رَوَايَةِ أَبِي الدَّرْدَاءِ: «وَكُنْتُ لَهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَافِعًا وَشَهِيدًا»، وَفِي رَوَايَةِ ابْنِ
مَسْعُودٍ: «قِيلَ لَهُ: ادْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ
شِئْتَ»، وَفِي رَوَايَةِ ابْنِ عُمَرَ: «كُتِبَ فِي
زُمْرَةِ الْعُلَمَاءِ، وَحُشِرَ فِي زُمْرَةِ الشُّهَدَاءِ».
وَاتَّفَقَ الْحَقَّاطُ عَلَى أَنَّهُ حَدِيثٌ ضَعِيفٌ؛ وَإِنْ
كَثُرَتْ طُرُقُهُ.

وَقَدْ صَنَّفَ الْعُلَمَاءُ فِي هَذَا الْبَابِ مَا لَا
يُحْصَى مِنَ الْمُصَنَّفَاتِ، فَأَوَّلُ مَنْ عَلَّمْتُهُ
صَنَّفَ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ
أَسْلَمَ الطُّوسِيُّ الْعَالِمُ الرَّبَّانِيُّ، ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ
سُفْيَانَ النَّسَوِيِّ، وَأَبُو بَكْرِ الْأَجْرِيُّ، وَأَبُو بَكْرِ
مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْأَصْفَهَانِيُّ، وَالدَّارِقُطْنِيُّ،
وَالْحَاكِمُ، وَأَبُو نُعَيْمٍ، وَأَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ
السُّلَمِيُّ، وَأَبُو سَعْدِ الْمَالِينِيُّ، وَأَبُو عَثْمَانَ
الصَّابُونِيُّ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيُّ،
وَأَبُو بَكْرِ الْبَيْهَقِيُّ..، وَخَلَّيْتُ لَا يُحْصَوْنَ مِنْ

الْمُنْقَدِّمِينَ وَالْمُتَأَخِّرِينَ.

I jam lutur Zotit të Lartmadhëruar për përmbledhjen e këtyre dyzet haditheve, duke ndjekur shembullin e këtyre dijetarëve të Islamit.

وَقَدْ اسْتَحَزْتُ اللَّهَ تَعَالَى فِي جَمْعِ أَرْبَعِينَ حَدِيثًا اقْتِدَاءً بِهِؤُلَاءِ الْأَيْمَةِ الْأَعْلَامِ وَحُقَافِ الْإِسْلَامِ.

Dijetarët janë pajtuar për lejimin e punës me hadithe të dobëta për në punët e mira, por unë nuk i jam referuar këtij hadithi, i jam referuar thënies së dërguarit alejhi selam në thënien e ti të saktë: “ **I pranishmi prej jush ta njoftojë atë që mungon.**” Gjithashtu thënia e tij alejhi selam: “**Zoti e bekoftë atë person që e dëgjon fjalën time e kupton atë dhe e përcjell ashtu siç e dëgjon.**”

وَقَدْ اتَّفَقَ الْعُلَمَاءُ عَلَى جَوَازِ الْعَمَلِ بِالْحَدِيثِ الضَّعِيفِ فِي فَضَائِلِ الْأَعْمَالِ، وَمَعَ هَذَا فَلَيْسَ اعْتِمَادِي عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ؛ بَلْ عَلَى قَوْلِهِ ﷺ فِي الْأَحَادِيثِ الصَّحِيحَةِ: «لِيُبَلِّغَ الشَّاهِدُ مِنْكُمْ الْغَائِبَ»، وَقَوْلُهُ ﷺ: «نَضَرَ اللَّهُ أَمْرًا سَمِعَ مَقَالَتِي فَوَعَاهَا فَأَدَّاهَا كَمَا سَمِعَهَا».

Pastaj nga dijetarët kush ka mbledhur dyzetë hadithe në bazat e fesë, disa prej tyre në degët e saj, disa në xhihad, disa në el-Zuhd, disa në etikën islame, disa në hutbe, të gjitha këto janë me qëllime të mira, Allahu qoftë i kënaqur nga qëllimet e tyre.

ثُمَّ مِنَ الْعُلَمَاءِ مَنْ جَمَعَ الْأَرْبَعِينَ فِي أُصُولِ الدِّينِ، وَبَعْضُهُمْ فِي الْفُرُوعِ، وَبَعْضُهُمْ فِي الْجِهَادِ، وَبَعْضُهُمْ فِي الرُّهْدِ، وَبَعْضُهُمْ فِي الْأَدَابِ، وَبَعْضُهُمْ فِي الْخُطْبِ، وَكُلُّهَا مَقَاصِدُ صَالِحَةٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْ قَاصِدِيهَا.

Kështu që e pashë të arsyeshme dhe më të rëndësishme mbledhjen e dyzet hadidhëve nga çfarë u përmend, këta dyzet hadithe janë përmbledhëse, çdo hadith është një rregull nga rregullat e fesë, dijetarët i kanë përcaktuar këto si përfshirës të fesë ose gjyma e saj ose një e treta e Islamit .

وَقَدْ رَأَيْتُ جَمْعَ أَرْبَعِينَ أَهَمَّ مِنْ هَذَا كُلِّهِ، وَهِيَ أَرْبَعُونَ حَدِيثًا مُشْتَمَلَةً عَلَى جَمِيعِ ذَلِكَ، وَكُلُّ حَدِيثٍ مِنْهَا قَاعِدَةٌ عَظِيمَةٌ مِنْ قَوَاعِدِ الدِّينِ، قَدْ وَصَفَهُ الْعُلَمَاءُ بِأَنَّ مَدَارَ الْإِسْلَامِ عَلَيْهِ، أَوْ هُوَ نِصْفُ الْإِسْلَامِ أَوْ ثُلُثُهُ أَوْ نَحْوِ

ذَلِكَ.

I jam përmbajtur në këto “dyzet hadithe” të jenë të sakta , dhe shumica e tyre janë në Sahih El-Buharit dhe Muslimit, i kam përmendur pa zinxhir transmetimi që të jetë e lehtë të mësohet përmendësh dhe të përfitohet gjerësisht, në dashtë Zoti i Madhëruar, pastaj kam vendosur temën e çdo kapitulli me fjalë nga hadithi.

Dhe kushdo që dëshiron botën e përtejme duhet t'i dijë këto hadithe, sepse janë përmbledhës të gjërave të rëndësishme duke tërhequr vëmendjen në të gjitha adhurimet dhe kjo është e dukshme.

Dhe tek Zoti Fisnik është mbështetja ime, Atij i dorëzohem dhe i mbështetem, Atij i qoftë lavdërimi dhe prej Tij është mirësia, në dorën e Tij është suksesi.

ثُمَّ أَلْتَزِمُ فِي هَذِهِ «الْأَرْبَعِينَ» أَنْ تَكُونَ صَاحِبَةً، وَمُعْظَمُهَا فِي صَاحِبِي الْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ، وَأَذْكَرُهَا مَحْدُوفَةَ الْأَسَانِيدِ؛ لَيْسُهُلَّ حِفْظُهَا وَيَعُمُّ الْإِنْتِفَاعُ بِهَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى، ثُمَّ أَتْبَعُهَا بِبَابٍ فِي ضَبْطِ حَفِيِّ الْأَقَاظِمِهَا.

وَيَبْتَغِي لِكُلِّ رَاغِبٍ فِي الْآخِرَةِ أَنْ يَعْرِفَ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ؛ لِمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْمُهَمَّاتِ، وَاخْتَوَتْ عَلَيْهِ مِنَ التَّنْبِيهِ عَلَى جَمِيعِ الطَّاعَاتِ، وَذَلِكَ ظَاهِرٌ لِمَنْ تَدَبَّرَهُ.

وَعَلَى اللَّهِ الْكَرِيمِ اعْتِمَادِي، وَإِلَيْهِ تَفْوِضِي وَاسْتِنَادِي، وَلَهُ الْحَمْدُ وَالنِّعْمَةُ، وَبِهِ التَّوْفِيقُ وَالْعِصْمَةُ.

Hadithi i parë

Nga prijësi i besimtarëve, Ebu Hafs Omer ibnul Hatabi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcillet të ketë thënë: "E kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të duke thënë: "Në të vërtetë, veprat vlerësohen sipas qëllimeve (nijeteve) dhe gjithsesi çdonjëri do ta marrë vetëm atë që ka pasur për qëllim. Kështu, kushdo që shpërngulet tek Allahu dhe i Dërguari i Tij, shpërngulja e tij është për tek Allahu dhe i Dërguari i Tij. Ndërkaq, ai që shpërngulet për të

الحديث الأول

عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَبِي حَفْصِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَدْ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ؛ فَهَجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَّكِحُهَا؛ فَهَجْرَتُهُ

fituar ndonjë të mirë të kësaj bote a për t'u martuar me ndonjë grua, atëherë shpërngulja e tij është për atë që është shpërngulur."

Këtë thënie profetike e shënojnë dy hadithologët: Ebu Abdullah Muhamed ibn Ismail ibn Ibrahim ibnul Mugira ibn Berdizbe el Buhari el Xhufiu] dhe Ebul Husejn Muslim ibnul Haxhaxh ibn Muslim el Kushejri en Nejsaburiu, Allahu qoftë i kënaqur me ta, në sahihët e tyre, që janë librat më të saktë të përpiluar.

Hadithi i dytë

Omeri, Allahu qoftë i kënaqur me të!, po ashtu ka thënë: “Një ditë, ndërsa rrinim ulur tek i Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të u shfaq një njeri fort rrobëbardhë e flokëzi, tek i cili nuk vëreheshin shenja udhëtimi. Atë nuk e njihte asnjëri prej nesh. U ul pranë Pejgamberit duke i vendosur gjunjët e tij afër gjunjëve të të Dërguarit e Allahut pqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të duke i vënë shuplakat e duarve të tij mbi kofshët e veta, dhe tha:

“O Muhamed, më trego për Islamin.” I Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të tha: **“Islami është të dëshmosh se nuk meriton të adhurohet askush përveç Allahut dhe se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij, të falësh namazin, të japësh zekatin, të agjërosh Ramazanin dhe të kryesh haxhillëkun (këtë të fundit) po pate mundësi (materiale).”** Ai i tha: “Ashtu është.” Ne u çuditëm, ngase vetë e pyeste,

إلى ما هاجر إليه».

رَوَاهُ إِمَامَا الْمُحَدِّثِينَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُغِيرَةَ بْنِ بَرْدِزْبَةَ الْبُخَارِيُّ الْجُعْفِيُّ، وَأَبُو الْحُسَيْنِ مُسْلِمُ بْنُ الْحَجَّاجِ بْنِ مُسْلِمِ الْقُشَيْرِيِّ النَّيْسَابُورِيِّ فِي «صَحِيحَيْهِمَا» اللَّذَيْنِ هُمَا أَصْحَ الْكُتُبِ الْمُصَنَّفَةِ.

الحديث الثاني

عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِسْلَامِي مَنْ بَدَأَ بِهِ مِنْكُمْ بِطَبَعٍ أَوْ يُؤْتِيهِ مِنْ بَدُونٍ».

عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِسْلَامِي مَنْ بَدَأَ بِهِ مِنْكُمْ بِطَبَعٍ أَوْ يُؤْتِيهِ مِنْ بَدُونٍ».

وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ؛ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ؛ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْإِسْلَامُ: أَنْ تَشْهَدَ أَلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا»، قَالَ: صَدَقْتَ؛ فَعَجَبْنَا لَهُ: يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ!

vetë ia vërtetonte!

Ai tha: “Më trego për besimin (imanin).” I Dërguari tha: “**Besimi është të besosh në Allahun, në engjëjt, në librat e Tij, në të dërguarit, në Ditën e Fundit dhe të besosh në paracaktimin (kaderin), qoftë i mirë apo i keq.**” Ai i tha: “Ashtu është.

Më trego për ihsanin (përsosurinë).” I Dërguari tha: “**Ta adhuorsh Allahun sikurse të jesh duke e parë Atë. Edhe pse ti nuk e sheh Atë, Ai gjithsesi të sheh ty.**” Ai i tha:

“Më trego për Kiametin.” I Dërguari tha: “**Në lidhje me këtë i pyeturi nuk di më shumë sesa pyetësi.**”

Ai i tha: “Atëherë, tregomë për shenjat e tij.” I Dërguari tha: “**(Kiameti vjen) kur robëresha ta lindë zonjën e saj dhe kur t’i shohësh këmbëzbathurit, të zhveshurit, fukarenjtë e barinjët e deleve duke garuar për të bërë ndërtesa sa më të larta.**”

Pastaj, ai u largua, kurse ne qëndruam për një kohë. Më pas, i Dërguari më tha: “**O Omer, a e di kush është ai që pyeste.**” Unë thashë: “**Allahu 8 dhe i Dërguari i Tij e dinë më mirë.**” Ai tha: “**Ai qe Xhibrili, erdhi për t’jua mësuar fenë.**”

E shënon Muslimi

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ، قَالَ: «أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ»، قَالَ: صَدَقْتَ.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: «أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَمَا تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ».

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ. قَالَ: «مَا الْمَسْئُورُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ».

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا، قَالَ: «أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحَفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ».

ثُمَّ انْطَلَقَ. فَلَبِثْتُ مَلَبًّا، ثُمَّ قَالَ: «يَا عُمَرُ، أَتَدْرِي مَنْ السَّائِلُ؟» قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ، أَتَأْكُمُ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i tretë

Nga Ebu Abdurrahman Abdullah ibn Omer ibnul Hatabi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcillet të ketë thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të duke thënë: “**Islami**

الحديث الثالث

وَعَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ [بْنِ الْخَطَّابِ] قَدْ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:

është ndërtuar mbi pesë (shtylla): të dëshmuarit se nuk meriton të adhurohet askush përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguar i Tij, faljen e namazit, dhënien e zekatit, haxhillëkun dhe agjërimin e Ramazanit."

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

Hadithi i katërt

Nga Ebu Abdurrahman Abdullah ibn Mesudi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcillet të ketë thënë: "I Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të që është më i vërteti, vërtetësia e të cilit është dëshmuar, na thoshte:

"Çdo njeri formohet në mitrën e nënës së vet (duke qëndruar) dyzet ditë si një pikë uji, pastaj, për po aq ditë, shndërrohet në droçkë gjaku, më pas, shndërrohet në një copë mishi për po aq ditë. Pas kësaj, i dërgohet një engjëll, që ia fryn shpirtin dhe që është i urdhëruar me katër gjëra: të shkruajë rriskun (furnizimin), jetëgjatësinë, punën dhe në do të jetë fatzi ose i lumtur (në botën e amshuar). Beto hem në Atë, përveç të Cilit askush nuk meriton të adhurohet, se prej jush ka të atillë që, bën vepra të xhenetlinjve, madje aq sa vetëm një kut e ndan prej Xhenetit, por, ja që vjen në shprehje ajo që i është shkruar, kështu që punon vepra të banorëve të Zjarrit, rrjedhimisht hyn në të, dhe anasjelltas, ka të atillë që bën vepra të xhehenemlinjve, saqë mes tij dhe Zjarrit s'ka më shumë se një kut, por, ja që vjen në shprehje caktimi që i është ndarë, ndaj bën punë të banorëve

الحديث الرابع

عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَال: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ: «إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، ثُمَّ يَكُونُ عِلْقَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يُرْسَلُ الْمَلَكُ، فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ، وَيُؤَمَّرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ: يَكْتُبُ رِزْقَهُ، وَأَجَلَهُ، وَعَمَلَهُ، وَشَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ، فَوَالَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ؛ إِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ، فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا، وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ، فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَيَدْخُلُهَا».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

të Xhenetit dhe hyn në të."

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

Hadithi i pestë

Nga nëna e besimtarëve, Aishja, Allahu qoftë i kënaqur me të, se i Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të përcillet të ketë thënë: **"Kushdo që shpik në çështjen (fenë) tonë diçka që nuk është e saj, ajo gjë është e refuzuar."**

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

Ndërkaq, në një trasmetim tjetër, në atë të Muslimit thuhet: **"Kushdo që bën ndonjë vepër që nuk është në përputhje me çështjen (fenë) tonë, ajo (vepër) është e refuzuar."**

Hadithi i gjashtë

Nga Ebu Abdullah en Numan ibn Beshiri, Allahu qoftë i kënaqur me të! përcillet të ketë thënë: **"E kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut duke thënë: "Pa dyshim, hallalli dhe harami janë të qartë, por në mes tyre ka gjëra të dyshimta, të cilat shumë njerëz nuk i dinë. Ai që ruhet nga të 14 dyshimtat, e ka ruajtur fenë dhe nderin e vet, kurse ai që bie në të dyshimtat, veçse ka rënë në haram si bariu që kullot kopenë përbri zonës së ndaluar, ku kopeja mund të bjerë në çdo çast. Me të vërtetë, çdo mbret ka zonën e vet të ndaluar, porse zona e ndaluar e Allahut janë haramet. Vini re, në trupin e njeriut është një copë mishi, që, nëse ajo është në rregull, tërë trupi është në rregull, por, nëse ajo prishet, prishet i tërë trupi. Kini kujdes, ajo është zemra."**

الحديث الخامس

عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أُمِّ عَبْدِ اللَّهِ عَائِشَةَ فَ؛ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ»، وَقَدْ عَلَّقَهَا الْبُخَارِيُّ.

الحديث السادس

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ؛ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ الْحَالَ بَيِّنٌ، وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ، وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ، لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ فَقَدِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ؛ كَالرَّاعِي يَزْعَى حَوْلَ الْحِمَى، يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi

Hadithi i shtatë

Ebu Rukaje Temim ibn Eus ed Dariu, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të ka thënë: "**Feja është këshillë.**" Ne thamë: "Ndaj kujt?" Ai tha: "**Ndaj Allahut, ndaj Librit dhe të Dërguarit të Tij, ndaj prijësve të muslimanëve, si dhe ndaj shtresës së tyre të përgjithshme.**"

E shënon Muslimi.

الحديث السابع

عَنْ أَبِي رُقَيْةَ تَمِيمِ بْنِ أَوْسِ الدَّارِيِّ قَالَهُ: قَالَ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «الدِّينُ النَّصِيحَةُ»، قُلْنَا: لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «لِلَّهِ، وَلِكِتَابِهِ، وَلِرَسُولِهِ، وَلِأَيِّمَةِ الْمُسْلِمِينَ، وَعَامَّتِهِمْ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i tetë

Ibn Omeri, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të ka thënë: "**Jam urdhëruar t'i luftoj njerëzit derisa të dëshmojnë se askush përveç Allahut nuk meriton të adhurohet dhe se Muhamedi është i Dërguari i Allahut, të falin namazin dhe të japin zekatin. E, kur ta bëjnë këtë, unë ua mbroj gjakun dhe pasurinë e tyre, përveçse me të drejtë të Islamit, ndërkaq llogaria e tyre është tek Allahu.**"

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

الحديث الثامن

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا إِلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

Hadithi i nëntë

Nga Ebu Hurejra Abdurrahman ibn Sahri, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcillet të ketë thënë: "E kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të duke thënë: "**Kur t'ju**

الحديث التاسع

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ صَخْرٍ الدَّؤُسِيِّ قَالَهُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:

ndaloj diçka, largohuni prej saj, kurse atë që ju urdhëroj, bëjeni aq sa keni mundësi, ngase ata që ishin para jush janë shkatërruar për shkak të pyetjeve të shumta dhe kundërshtimit ndaj të dërguarve."

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi

«مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ فَاجْتَبُوهُ، وَمَا أَمَرْتُمْ بِهِ [فَاتُوا] مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةَ مَسَائِلِهِمْ، وَاخْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

Hadithi i dhjetë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin me të ka thënë: "Allahu është i Mirë dhe pranon vetëm atë që është e mirë. Ai ua ka urdhëruar besimtarëve atë që ua ka urdhëruar të dërguarve duke thënë: "O të dërguar! Hani të lejuarat dhe bëni vepra të mira!" (Kuran, El-Muminun :51) Si dhe: "O besimtarë! Hani ushqimet e lejuara që jua 19 kemi dhënë." (Kuran, El- Bekare 172)

Pastaj (i Dërguari) përmendi një njeri që kishte udhëtuar gjatë, flokëshprishur e i pluhurosur kishte ngritur duart lart duke thënë: 'O Zot! O Zot!' Ndërkohë, ushqimi i tij ishte haram, pija e tij ishte haram, veshja e tij ishte haram, ishte ushqyer me haram! E si t'i pranohet lutja?!"

E shënon Muslimi.

Hadithi i njëmbëdhjetë

Ebu Muhamed Hasen ibn Ali ibn Ebu Talibi, Allahu qoftë i kënaqur me të, njëherazi nipi dhe lulja e të Dërguarit të

الحديث العاشر

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَدْ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ تَعَالَى: ﴿لَنْ نَقْبَلَهُ هَهُ هَهُ﴾ [المؤمنون: 51]، وَقَالَ: ﴿چ چ چ چ چ چ﴾ [البقرة: 172].

ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلُ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ، يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبِّ؛ يَا رَبِّ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ، وَغُدْيِي بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ؟».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

الحديث الحادي عشر

عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të, thoshte: **“Kam mbajtur në mend nga i Dërguari i Allahut: Fjalën "Lëre të dyshimtën kundrejt asaj që nuk të duket e dyshimtë."**

E shënojnë Tirmidhiu dhe Nesaiu. Tirmidhiu thotë se ky hadith është hasen-sahih.

سَبَطَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَرِيحَانَتِهِ فَمَا قَالَ: حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: «دَعْ مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ».

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ، وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

Hadithi i dymbëdhjetë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të se ka thënë: **"Ndër shenjat e Islamit të mirë të njeriut është lënia e gjërave që nuk i përkasin."** Hadith hasen (i mirë).

E shënojnë Tirmidhiu dhe Ibn Maxhe.

الحديث الثاني عشر

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ فَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ: تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ».

حَدِيثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَغَيْرُهُ هَكَذَا.

Hadithi i trembëdhjetë

Ebu Hamza Enes ibn Maliku, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të ka thënë: **"Asnjëri prej jush nuk beson (plotësisht) derisa t'ia dojë vëllait të tij atë që ia do vetes."**

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

الحديث الثالث عشر

عَنْ أَبِي حَمْرَةَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ - عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

Hadithi i katërbëdhjetë

Ibn Mesudi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: **"Gjaku i muslimanit, që dëshmon se vetëm Allahu meriton të adhurohet dhe se unë jam i Dërguari i Tij, është i lejuar vetëm (kur gjendet) në (këto) tri raste: (si) i martuar lavir; (i merret) shpirti për shpirt (të marrë); dhe (si) i dalë nga feja, që njëherazi ndahet**

الحديث الرابع عشر

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ فَمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَحَدٍ ثَلَاثٍ: النَّيْبِ الزَّانِي، وَالنَّفْسِ بِالنَّفْسِ، وَالتَّارِكِ لِدِينِهِ الْمُفَارِقِ لِلْجَمَاعَةِ».

nga xhemati (bashkësia)."

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

Hadithi i pesëmbëdhjetë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: "**Kush beson në Allahun dhe në Ditën e Fundit, le të flasë mirë ose le të heshtë. Kush beson në Allahun dhe në Ditën e Fundit, le ta nderojë fqinjin. Dhe kush beson në Allahun dhe në Ditën e Fundit, le ta nderojë mysafirin.**"

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

الحديث الخامس عشر

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ: فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ: فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ: فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

Hadithi i gjashtëmbëdhjetë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se një njeri i tha të Dërguarit të Allahut alejhi selam: 'Më këshillo!' I Dërguari tha: '**Mos u zemëro!**' Ky rikërkonte disa herë, porse i Dërguari alejhi selam gjithnjë i thoshte: '**Mos u zemëro!**'

E shënon Buhariu.

الحديث السادس عشر

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: «أَوْصِنِي، قَالَ: «لَا تَغْضَبْ»، فَرَدَّدَ مِرَارًا، قَالَ: «لَا تَغْضَبْ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

Hadithi i shtatëmbëdhjetë

Ebu Jala Shedad ibn Eusi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: "**Me të vërtetë, Allahu ka urdhëruar mirësinë në çdo çështje, andaj, kur të vrisni, vritni në mënyrën më të mirë dhe kur të therni, therni në mënyrën më të mirë: mprihni thikat dhe qetësojeni bagëtinë (kurbanin).**"

E shënon Muslimi.

الحديث السابع عشر

عَنْ أَبِي يَعْلَى شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَةَ؛ وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ؛ فَلْيُرِخْ ذَبِيحَتَهُ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i tetëmbëdhjetë

Ebu Dherr Xhundub ibn Xhunade dhe Ebu Abdurrahman Muadh ibn Xhebeli, Allahu qoftë i kënaqur me ta, përcjellin se i Dërguari i Allahu alejhi selam ka thënë: **"Kije frikë Allahun kudo që të jesh, të keqen pasoje me të mirë, që kjo (e fundit) ta shlyejë atë (të keqen), si dhe sillu mirë me njerëzit."**

E shënon Tirmidhiu dhe thotë se hadithi është hasen, në disa kopje qëndron: hasen-sahih.

الحديث الثامن عشر

عَنْ أَبِي ذَرٍّ جُنْدُبِ بْنِ جُنَادَةَ وَأَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَدْ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؛ قَالَ: «اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ، وَاتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِحُكْمٍ حَسَنٍ».

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: (حَدِيثٌ حَسَنٌ)، وَفِي بَعْضِ النُّسخِ: (حَسَنٌ صَحِيحٌ).

Hadithi i nëntëmbëdhjetë

Abdullah ibn Abasi, Allahu qoftë i kënaqur me të, ka thënë: "Një ditë, ndërsa isha mbrapa të të Dërguarit të Allahut alejhi selam më tha: **"O djalosh, po t'i mësoj disa fjalë: "Ruaje Allahun, që Ai të të ruajë ty! Ruaje Allahun, që ta kesh pranë! Kur të lypësh, lypi Allahut e, kur të kërkosh ndihmë, kërkoh nga Allahu! Gjithashtu, dije se, po qe se të gjithë njerëzit do të mblidheshin për të të bërë mirë, nuk do të mund të të bëjnë mirë, pos asaj që ta ka caktuar Allahu, dhe anasjellas, nëse bashkohen për të të bërë dëm, nuk do të mund të të dëmtojnë, përveç asaj që ta ka caktuar Allahu. Tashmë lapsat janë ngritur dhe fletët janë tharë."**

E shënon Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen-sahih. Në një transmetim tjetër, krahas të Tirmidhiut, thuhet:

الحديث التاسع عشر

عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَدْ، قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمًا، فَقَالَ: «يَا غُلَامُ؛ إِنِّي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ: أَحْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ، أَحْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعْنَيْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَإِنْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ، وَجَفَّتِ الصُّحُفُ».

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: (حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ).

"Ruaje Allahun, që ta kesh para vetes!
Njihe Allahun kur të jesh në rehati, që të
të njohë kur të jesh në vështirësi!
Gjithashtu, dije se ajo që nuk të ka
goditur, nuk do të mund të të godiste dhe
se ajo që të ka goditur, nuk do të mund të
të mos godiste. Po ashtu, ta dish se fitorja
është me durimin, shpëtimi me
mundimin dhe vështirësia me
lehtësimin."

وَفِي رَوَايَةٍ غَيْرِ التَّرْمِذِيِّ: «أَحْفَظِ اللَّهَ تَجِدَهُ
أَمَامَكَ، تَعَرَّفْ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفُكَ فِي
الشَّدَّةِ، وَاعْلَمْ أَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبِكَ،
وَمَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ، وَاعْلَمْ أَنَّ
النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ، وَأَنَّ الْفَرْجَ مَعَ الْكُرْبِ،
وَأَنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا».

Hadithi i njëzetë

Ibn Mesud Ukbe ibn Amër el Ensari el
Bedriu, Allahu qoftë i kënaqur me të,
përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam
ka thënë: "Me të vërtetë, nga fjalët që
kanë mbajtur në mend njerëzit prej
predikimeve të të dërguarve të
mëparshëm është: 'Po s'pate turp, bëj
ç'të duash.'"

E shënon Buhariu.

الحديث العشرون

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرِو الْأَنْصَارِيِّ
الْبَدْرِيِّ ق، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ مِمَّا
أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأُولَى: إِذَا لَمْ
تَسْتَحْ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

Hadithi i njëzet e një

Nga Ebu Amër ose Ebu Amra Sufjan ibn
Abdullahu, Allahu qoftë i kënaqur me të,
përcillet të ketë thënë: "Thashë: O i
Dërguari i Allahut, ma thuaj një fjalë lidhur
me Islamin, që, pas teje, nuk do të kem
nevojë ta pyes askënd.' I Dërguari i tha:
"Thuaj: 'Besova në Allahun dhe kapu fort'."

E shënon Muslimi.

الحديث الحادي والعشرون

عَنْ أَبِي عَمْرٍو -وَقِيلَ: أَبِي عَمْرَةَ - سُفْيَانَ بْنِ
عَبْدِ اللَّهِ ق، قَالَ: قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فُلِّ لِي
فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا، لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ.
قَالَ: «فُلِّ أَمَنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقِمَّ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i njëzet e dytë

Nga Ebu Abdullah Xhabir ibn Abdullah el
Ensariu, Allahu qoftë i kënaqur me të!,
përcillet se një njeri e pyeti të Dërguarin e
Allahut alejhi selam duke i thënë: "Në

الحديث الثاني والعشرون

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ
ق: أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ

qoftë se unë i fal namazet e detyrueshme, e agjëroj Ramazanin, hallallin e quaj hallall e haramin haram dhe nuk shtoj asgjë tjetër, a do të hyj në Xhenet? I Dërguari tha: "Po."

E shënon Muslimi.

Kuptimi e bëj të ndaluar haramin: Largo hem prej tij, dhe e quaj hallall të lejuarën: Pra besoj dhe veproj se më lejohet.

إِذَا صَلَّيْتُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَاتِ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ، وَأَخَلَّتُ الْحَلَالَ، وَحَرَمْتُ الْحَرَامَ، وَلَمْ أَرِدْ عَلَى ذَلِكَ شَيْئًا: أَدْخُلُ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: «نَعَمْ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَمَعْنَى (حَرَمْتُ الْحَرَامَ) اجْتَنَبْتُهُ.

وَمَعْنَى (أَخَلَّتُ الْحَلَالَ) فَعَلْتُهُ مُعْتَقِدًا جِلَّةً.

Hadithi njëzet e tre

Ebu Malik el Harith ibn Asim el Eshariu, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: "Pastërtia është gjysma e imanit, (thënia) 'elhamdulillah' e rëndon peshoren, (thënie) 'subhanallah' (i patëmeta është Allahu) dhe 'elhamdulillah' (lavdërimi i takon Allahut) mbushin hapësirën ndërmjet qiellit dhe Tokës. Namazi është nur, lëmosha është argument, durimi është ndriçim dhe Kurani është argument për- ose kundër teje. Andaj, çdo njeri, kur zgjohet në mëngjes, ose do ta shesë veten duke e liruar atë, ose do të vetëshkatërrohet."

E shënon Muslimi.

الحديث الثالث والعشرون

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْحَارِثِ بْنِ عَاصِمِ الْأَشْعَرِيِّ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأَانِ - أَوْ: تَمْلَأُ - مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ. كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو؛ فَبَائِعٌ نَفْسَهُ، فَمُعْتِقُهَا، أَوْ مُوْبِقُهَا».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i njëzet e katërt

Ebu Dherr el Gifariu, Allahu qoftë i kënaqur me të, transmeton se i Dërguari i Allahut alejhi selam përcjell se Allahu i Lartmadhërishëm ka thënë: **“O robërit e Mi! Unë ia kam ndaluar Vetes padrejtësinë dhe e kam bërë të ndaluar edhe ndërmjet jush, andaj mos i bëni padrejtësi njëri**

O robërit e Mi! Të gjithë ju jeni të humbur, përveç atij që Unë e udhëzoj, ndaj kërkoni udhëzimin, që t'ju udhëzoj.

O robërit e Mi! Të gjithë ju jeni të uritur, përveç atij që unë e ushqej, ndaj kërkoni ushqimin, që t'ju ushqej.

O robërit e Mi! Të gjithë ju jeni të zhveshur, përveç atij që unë e pajis me veshmbathje, ndaj më kërkoni veshmbathje, që t'ju furnizoj me të.

O robërit e Mi! Ju bëni gabime natë e ditë, ndërsa Unë i fal të gjitha mëkatet, ndaj më kërkoni falje, që t'ju fal.

O robërit e Mi! Ju kurrë nuk do të arrini të më bëni dëm e as që do të keni mundësi të më bëni dobi.

O robërit e Mi, edhe po qe se të gjithë ju, i pari e i fundit, përfshirë njerëzit e xhinët, bëheni si njeriu më zemërmirë prej jush, kjo gjë aspak nuk do ta shtonte sundimin Tim.

O robërit e Mi, edhe nëse të gjithë njerëzit e xhinët, fillim e mbarim, bëheni si njeriu më zemërprishur nga mesi juaj, kjo gjë as që do të pakonte sundimin Tim.

الحديث الرابع والعشرون

وَعَنْ أَبِي ذَرِّ الْغِفَارِيِّ قَدْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِيْمَا رَوَى عَنْ رَبِّهِ ٥؛ أَنَّهُ قَالَ: «يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي، وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا؛ فَلَا تَظَالَمُوا.

يَا عِبَادِي؛ كُنتُمْ ضَالِّينَ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ؛ فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ.

يَا عِبَادِي؛ كُنتُمْ جَائِعِينَ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ؛ فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمْكُمْ.

يَا عِبَادِي؛ كُنتُمْ عَارِي إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ؛ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسِكُمْ.

يَا عِبَادِي؛ إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا؛ فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ.

يَا عِبَادِي؛ إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا ضُرِّي فَتَضُرُّونِي، وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي.

يَا عِبَادِي؛ لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ، وَأَخْرَكُمْ، وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَى أَنْتَقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ؛ مَا زَادَ ذَلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا.

يَا عِبَادِي؛ لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ، وَأَخْرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا.

O robërit e Mi, në qoftë se të gjithë njerëzit e xhinët, fund e krye, tubohen në një vend, më drejtohen me kërkesa e Unë ia jap gjithsecilit atë që kërkon, kjo nuk do të pakësonte asgjë nga ajo që gjendet tek Unë, respektivisht aq sa përthith gjilpëra kur futet në det.

O robërit e Mi! Vërtet ato janë veprat tuaja, të cilat i ruaj e më pas jua shpërblej, kështu që, kushdo që gjen mirë, le ta falënderojë Allahun, ndërkaq, ai që gjen keq, le ta qortojë vetëm vetveten.”

E shënon Muslimi.

يَا عِبَادِي؛ لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ، وَأَخْرَكُمْ، وَإِنْسَكُمْ
وَجَنَّتُمْ قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَسَأَلُونِي،
فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ؛ مَا نَقَصَ ذَلِكَ
مِمَّا عِنْدِي، إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمَخِيطُ إِذَا أُدْخِلَ
الْبَحْرَ.

يَا عِبَادِي؛ إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أَحْصِيهَا لَكُمْ، ثُمَّ
أَوْفَيْتُمْ إِيَّاهَا؛ فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا؛ فَلْيُحْمَدِ اللَّهَ،
وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ؛ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.»

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i njëzet e pestë

Gjithashtu, Ebu Dherri, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se disa shokë të të Dërguarit të Allahut alejhi selam, i thanë atij: "O i Dërguari i Allahut! Pasanikët i morën të gjitha shpërblimet: falen siç falemi ne, agjërojnë siç agjërojmë ne, porse ata japin lëmoshë nga pasuria që u tepron." I Dërguari tha: "A nuk jua ka mundësuar Allahu dhe juve të jepni lëmoshë?! Vërtet për çdo tesbih (thënia 'subhanallah') ka lëmoshë, për çdo tekbir (Allahu ekber) ka lëmoshë, për çdo tahmid (elhamdulil-lah) ka lëmoshë, për çdo tehlil (la ilahe il-lallah) ka lëmoshë, urdhërimi për mirë është lëmoshë dhe ndalimi nga e keqja është lëmoshë. Madje, edhe kur bëni marrëdhënie intime me gratë tuaja keni lëmoshë." Ata thanë:

الحديث الخامس والعشرون

عَنْ أَبِي ذَرٍّ فـ -أَيْضًا -: أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالُوا لِلنَّبِيِّ ﷺ: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛
ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأَجُورِ، يُصَلُّونَ كَمَا
نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَيَتَصَدَّقُونَ
بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ! قَالَ: «أَوْلَيْسَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ
لَكُمْ مَا تَصَدَّقُونَ؟! إِنَّ لَكُمْ بِكُلِّ تَسْبِيحَةٍ
صَدَقَةٌ، وَكُلِّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلِّ تَحْمِيدَةٍ
صَدَقَةٌ، وَكُلِّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ
صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ مُنْكَرِ صَدَقَةٌ، وَفِي بَضْعِ
أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ.»

“O i Dërguari i Allahut! Edhe kur ndonjëri prej nesh shfryen epshtet e veta paska shpërblim?!” Ai tha: **“Ç'mendoni, sikur ta bënte këtë në mënyrë të ndaluar, a do të kishte mëkat? Vetëkuptohet se, kur e bën këtë në mënyrë të lejuar, ka shpërblim.”**

E shënon Muslimi.

قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ أَيَأْتِي أَحَدُنَا شَهْوَتُهُ، وَيَكُونُ لَهُ فِيهَا أَجْرٌ؟! قَالَ: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ وَضَعَهَا فِي حَرَامٍ؛ أَكَانَ عَلَيْهِ فِيهَا وَزْرٌ؟ فَكَذَلِكَ إِذَا وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ كَانَ لَهُ أَجْرٌ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi njëzet e gjashtë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: **“Për çdo nyje të trupit, sa herë që lind dielli, njeriu duhet të japë lëmshë. Të pajtosht dy persona është lëmshë, ta ndihmosh njeriun të hipë në kafshën e tij a t'ia vësh barrën mbi të është lëmshë, fjala e mirë është lëmshë, për çdo hap që e bën për të shkuar në namaz ka lëmshë dhe për heqjen e pengesës nga rruga ka lëmshë.”**

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

الحديث السادس والعشرون

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كُلُّ سَلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ، كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ؛ تَعْدِلُ بَيْنَ اثْنَيْنِ صَدَقَةٌ، وَتَعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ، وَبِكُلِّ خُطْوَةٍ تَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ، وَتَمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

Hadithi i njëzet e shtatë

Nevas ibn Semani, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: **“Mirësi është sjellja e mirë e mëkat ajo që të bren në zemër dhe nuk dëshiron të ta shohin njerëzit.”**

E shënon Muslimi.

الحديث السابع والعشرون

عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ ق، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ؛ قَالَ: «الْبِرُّ: حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ: مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ، وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Ndërkaq Uabisa ibn Mabedi, Allahu qoftë i kënaqur me të, rrëfen: “Vajta tek i Dërguari i Allahut i cili më tha: **“Erdhe të**

وَعَنْ وَابِصَةَ بِنِ مَعْبَدٍ ق؛ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «جِئْتَ تَسْأَلُ عَنِ الْبِرِّ وَالْإِثْمِ؟»

më pyesësh për mirësinë?' Po,

I thashë. Më tha: "Pyete zemrën tënde. Mirësi është ajo me të cilën të qetësohet shpirti dhe zemra e mëkat ajo që të bren në shpirt dhe ta ngacmon kraharorin, edhe nëse njerëzit të thonë ndryshe."

Hadith hasen. E kemi transmetuar nga musnedët e dy imamëve: Ahmed ibn Hanbelit dhe Darimiut, me zinxhir të mirë transmetuesish (isnad hasen).

قُلْتُ: نَعَمْ.

قَالَ: «اسْتَفْتِ قَلْبَكَ؛ الْبِرُّ: مَا اطْمَأَنَّ إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَالْإِثْمُ: مَا حَاكَ فِي النَّفْسِ، وَتَرَدَّدَ فِي الصَّدْرِ، وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ وَأَفْتَوْكَ».

حَدِيثٌ حَسَنٌ، رُوِيَاهُ فِي مُسْنَدِي الْإِمَامَيْنِ أَحْمَدَ ابْنَ حَنْبَلٍ وَالدَّارِمِي، بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

Hadithi i njëzet e tetë

Ebu Nexhah Irbad ibn Sarije, Allahu qoftë i kënaqur me të, ka thënë: "I Dërguari i Allahut paqja dhe bekimet e Allahut qoftë mbi të na këshilloi me disa fjalë që na i tronditën zemrat e na i përplotën sytë. Atëherë ne i thamë: "O i Dërguari i Allahut, këto fjalë po na duken sikur janë këshillë lamtumirëse, ndaj na porosit!" Ai tha: "Ju porosis të keni frikë Allahun dhe të jeni të dëgjueshëm e të bindur, edhe nëse ju bëhet prijës ndonjë rob, sepse ai që jeton më gjatë nga ju do të shohë kundërshti të shumta, andaj kapuni fort pas traditës sime dhe traditës së kalifëve të drejtë e të përudhur, shtrëngojeni me dhëmballë dhe ruajuni nga gjërat e shpikura, ngase çdo bidat është lajthitje."

E shënojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky hadith është hasen-sahih.

الحديث الثامن والعشرون

وَعَنْ أَبِي نَجِيحٍ الْعَرَبِيَّ بْنِ سَارِيَةَ قَالَ: وَعَظَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَوْعِظَةً، وَجَلَّتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ، وَدَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ كَانَتْهَا مَوْعِظَةٌ مُوَدِّعٍ، فَأَوْصِنَا، فَقَالَ: «أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ه، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ، وَإِنْ تَأَمَّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسِيرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ».

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ: (حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ).

Hadithi njëzet e nëntë

Muadh ibn Xhebeli, Allahu qoftë i kënaqur me të, tregon se ka thënë: "O i Dërguari i Allahut! Më trego një punë që më çon në Xhenet dhe më largon nga Zjarri!"

Ai tha: "Vërtet ke pyetur për një çështje të madhe, që është e lehtë vetëm për atë të cilit Allahu ia lehtëson: ta adhurosh Allahun pa i shoqëruar asgjë në adhurim, ta falësh namazin, ta japësh zekatin, ta agjërosh Ramazanin dhe ta kryesh haxhillëkun." Pastaj tha: "A dëshiron të të udhëzoj drejt dyerve të së mirës?"

Agjërimi është mburojë, lëmosha i shlyen mëkatet siç e shuan uji zjarrin dhe namazi i njeriut në thellësinë e natës."

Pastaj lexoi: "Ata ngrihen nga shtrati, i luten Zotit të tyre me frikë e shpresë dhe japin nga ajo që iu kemi dhënë Ne. Askush nuk di se çfarë gëzimesh janë fshehur për ata (në jetën tjetër), si shpërblim për punët e mira që kanë bërë." (Kuran Es-Sexhde 16- 17)

Më pas tha: "A të të tregoj për kreun, shtyllën dhe kulmin e çështjes?" Thashë: "Gjithsesi, o i Dërguari i Allahut."

Ai tha: "Kreu i çështjes është Islami, shtylla e saj është namazi, kurse kulmi është xhihad."

Më tej shtoi: "A dëshiron të të tregoj për atë që i mbërthen të gjitha këto?" Unë

الحديث التاسع والعشرون

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَدْ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ.

قَالَ: «لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَإِنَّهُ لَيْسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ، وَتَحُجُّ الْبَيْتَ».

ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ؟ الصَّوْمُ جَنَّةٌ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، وَصَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ».

ثُمَّ تَلَا: ﴿كَذَٰلِكَ نَجْجِبُكَ﴾ حَتَّىٰ بَلَغَ ﴿ي﴾ [السَّجْدَةُ: 16-17].

ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الْأَمْرِ، وَعَمُودِهِ، وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ؟» قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ.

قَالَ: «رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ، وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ، وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ».

ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أُخْبِرُكَ بِمَلَكَ ذَلِكَ كُلِّهِ؟» قُلْتُ:

thashë: "Patjetër, o i Dërguari i Allahut."

بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

Ai e kapi gjuhën e vet dhe tha: "Ruaje këtë!"

فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ، وَقَالَ: «كُفَّ عَيْنِكَ هَذَا».

Atëherë i thashë: "O i Dërguari i Allahut, a edhe për atë që themi u marrkemi në llogari?!" Ai më tha: "Mos të pastë nëna, o Muadh! S'e ditke se njerëzit do të hidhen me fytyrë (në Zjarr) vetëm për shkak të asaj që korrin me gjuhët e tyre?!"

قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ؛ وَإِنَّا لَمُؤَاخِذُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فَقَالَ: «شَكَلْتِكَ أُمَّكَ، وَهَلْ يَكْبُ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ - أَوْ قَالَ: عَلَىٰ مَنَاخِرِهِمْ - إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ».

E shënon Tirmidhiu dhe thotë se ky hadith është hasen-sahih

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: (حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ).

Hadithi i tridhjetë

Ebu Thalebe el Husheni Xhurthum ibn Nashibi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: "Allahu i Lartësuar ka caktuar për ju detyra, andaj mos i shpërfillni, ka vënë kufij, ndaj mos i tejkaloni, ka ndaluar disa gjëra, kështu që mos i shkelni, si dhe ka heshtur kundrejt disa gjërave në shenjë mëshire për ju e jo për shkak të harresës, prandaj mos i gjurmoni."

Hadith hasen. E shënon Darakutni në sunenin e tij dhe disa të tjerë.

الحديث الثلاثون

وَعَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيِّ جُرْثُومِ بْنِ نَاشِرٍ قَدْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؛ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ هُ فَرَضَ فَرَائِضَ، فَلَا تُضَيِّعُوهَا، وَحَدَّ حُدُودًا فَلَا تَعْتَدُوهَا، وَحَرَّمَ أَشْيَاءَ، فَلَا تَتَهَكَّوهَا، وَسَكَتَ عَنِ أَشْيَاءَ رَحْمَةً لَكُمْ مِنْ غَيْرِ نَسِيَانٍ، فَلَا تَبْحَثُوا عَنْهَا».

حَدِيثٌ حَسَنٌ، رَوَاهُ الدَّارِقُطْنِيُّ وَغَيْرُهُ.

Hadithi i tridhjetë e një

Ebul Abas Sehl ibn Sad es Saidiu, Allahu qoftë i kënaqur me të, tregon se një njeri erdhi te Pejgamberi dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Mësoma një punë që, nëse e bëj, do të më dojë edhe Allahu, edhe njerëzit!" Ai i tha: "Mos e lakmo dynjanë, që të të dojë Allahu dhe mos e lakmo atë që është

الحديث الحادي والثلاثون

وَعَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ سَهْلِ بْنِ سَعْدِ السَّاعِدِيِّ قَدْ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ ذُلَّنِي عَلَىٰ عَمَلٍ إِذَا أَنَا عَمِلْتُهُ، أَحَبَّنِي اللَّهُ، وَأَحَبَّنِي النَّاسُ، فَقَالَ «أَزْهَدْ فِي الدُّنْيَا، يُحِبُّكَ

në duart e njerëzve, që të të duan njerëzit!"

Hadith hasen. E shënon Ibn Maxhe dhe disa të tjerë me zinxhirë të mirë transmetuesish.

Hadithi i tridhjetë e dytë

Ebu Seid Sad ibn Malik ibn Sinan el Hudriu, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selm ka thënë: **"S'ka dëm e as dëmtim."**

Hadith hasen. Këtë hadith e shënojnë Ibn Maxhe, Darakutniu.

E shënon edhe Maliku në El Muveta, duke e përcjellë nga Amër ibn Jahja, ky nga babai i tij e ky nga Pejgamberi aalejhi selam në mënyrë mursel, pa e përmendur Ebu Seidin. Ka dhe rrugë të tjera transmetimi, të cilat e përforcojnë njëra-tjetrën.

Hadithi i tridhjetë e tretë

Ibn Abasi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selm ka thënë: **"Po t'u jepej njerëzve në bazë të pretendimeve të tyre, do të kishte të atillë që do të pretendonin pasurinë dhe gjakun e të tjerëve, andaj pretenduesi ka për detyrë të sjellë dëshmi, kurse ai që mohon duhet të betohet."**

Hadith hasen. E shënon Bejhakui në sunenin e tij dhe disa të tjerë me këtë

الله. وَأَزْهَدَ فِيمَا عِنْدَ النَّاسِ، يُحِبُّكَ النَّاسُ».

حَدِيثٌ حَسَنٌ، رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ، وَغَيْرُهُ بِأَسَانِيدٍ حَسَنَةٍ.

الحديث الثاني والثلاثون

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ سَعْدِ بْنِ مَالِكِ بْنِ سِنَانَ الْخُدْرِيِّ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ؛ قَالَ: «لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ».

حَدِيثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ، وَالِدَارِقُطْنِيُّ وَغَيْرُهُمَا مُسْنَدًا.

وَرَوَاهُ مَالِكٌ فِي «الْمَوْطَأِ» مُرْسَلًا، عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، فَأَسْقَطَ أَبَا سَعِيدٍ، وَلَهُ طُرُقٌ يَقْوَى بَعْضُهَا بَعْضًا.

الحديث الثالث والثلاثون

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ، لَادَّعَى رِجَالٌ أَمْوَالَ قَوْمٍ وَدِمَاءَهُمْ؛ لَكِنَّ الْبَيْتَةَ عَلَى الْمُدَّعِي وَالْيَمِينَ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ».

حَدِيثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ وَغَيْرُهُ هَكَذَا،

tekst, ndërsa një pjesë gjendet në dy Sahihët.

وَأَصْلُهُ فِي «الصَّحِيحَيْنِ».

Hadithi i tridhjetë e katërt

Nga Ebu Seid el Hudriu, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcillet se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut alejhselam duke thënë: "**Kushdo që sheh ndonjë të keqe, le ta ndryshojë me dorën e tij, e, nëse nuk mundet, atëherë me gjuhën e tij, e, nëse nuk mundet as kështu, atëherë me zemrën e tij, por ky është imani më i dobët.**"

E shënon Muslimi.

الحديث الرابع والثلاثون

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ. فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ. فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i tridhjetë e pestë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: "**Mos kini zili ndaj njëri-tjetrit, mos e mashtroni njëri-tjetrin, mos e urreni njëri-tjetrin, mos ia ktheni shpinën njëri-tjetrit, mos ndërhyri në shitblerjen e tjetrit. Bëhuni robër të Allahut, vëllezër të vërtetë. Muslimani është vëlla i muslimanit: nuk i bën padrejtësi, nuk e tradhton, nuk e gënjen e as nuk e poshtëron. Devotshmëria është këtu.**" këtë e tha tri herë, duke bërë me shenjë në gjoksin e tij. "I mjafton si e keqe njeriut ta përulë vëllanë e vet musliman. Kundrejt muslimanit muslimani në tërësi është i paprekshëm: gjaku, pasuria dhe nderi i tij."

E shënon Muslimi.

الحديث الخامس والثلاثون

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ. وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا؛ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَكْذِبُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ. التَّقْوَى هَاهُنَا - وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ؛ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hadithi i tridhjetë e gjashtë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: "**Atij që ia largon besimtarit një**

الحديث السادس والثلاثون

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ؛ قَالَ: «مَنْ

brengë të kësaj bote, Allahu do t'ia largojë një brengë të Ditës së Kiametit. Kurse kush ia lehtëson ndonjë vështirësi atij që ka, Allahu do t'ia lehtësojë në 57 këtë botë dhe në të amshueshmen. Atij që ia mbulon të metat ndonjë muslimani, Allahu do t'ia mbulojë të metat e tij në këtë botë dhe në tjetrën. Allahu i ndihmon robët për aq kohë sa ky i ndihmon vëllait të vet. Atij që merr rrugë për të nxënë dije, Allahu do t'ia lehtësojë rrugën për në Xhenet. Sa herë që mbledhet një grup njerëzish në ndonjë shtëpi të Allahut (xhami) për ta lexuar dhe për ta studiuar Librin e Allahut ndërmjet vete, mbi ta zbret qetësia, i mbulon mëshira dhe i përmend Allahu tek ata që janë pranë Tij.

Atë që e lë prapa vepra e tij, nuk do ta çojë përpara prejardhja e tij."

E shënon Muslimi me këtë tekst.

نَفْسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا، نَفْسَ
اللَّهِ عَنْهُ كُرْبَةٌ مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَمَنْ
يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ، يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ. وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا، سَتَرَهُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ
الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ. وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا
يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا، سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى
الْجَنَّةِ. وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ
اللَّهِ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ، إِلَّا
نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ
وَخَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ.
وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِهَذَا اللَّفْظِ.

Hadithi i tridhjetë e shtatë

Ibn Abasi, Allahu qoftë i kënaqur me të, transmeton se i Dërguari i Allahut alejhi seam përcjell se Allahu i Lartmadhërisëm ka thënë: "Me të vërtetë, Allahu i ka caktuar veprat e mira dhe ato të këqija, pastaj i ka sqaruar. Nëse dikush dëshiron të bëjë ndonjë vepër të mirë, por nuk e bën, Allahu ia shkruan një shpërblim të plotë. Mirëpo, nëse dëshiron ta bëjë atë dhe e bën, Allahu ia shkruan dhjetë shpërblime, madje ia shton deri në shtatëqind fish, bile-bile edhe më shumë se kaq. Ndërkaq, nëse dëshiron të kryejë ndonjë vepër të keqe, por nuk e bën, Allahu ia shkruan një shpërblim të plotë. Por, nëse dëshiron ta kryejë atë dhe e

الحديث السابع والثلاثون

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِيَمَا
يُرْوَاهُ عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ
كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ. ثُمَّ بَيَّنَّ ذَلِكَ، فَمَنْ
هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً
كَامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ
عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ إِلَى
أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ. وَإِنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا
كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ بِهَا

kryen, atëherë Allahu ia shkruan vetëm një të keqe."

E shënojnë Buhariu dhe Muslimi në dy Sahihët e tyre me këtë tekst.

Pra, shiko, vëllai im, Zoti më dhuroftë mua dhe ty mirësinë e madhe të Zotit të Madhëruar dhe medito rreth këtyre fjalëve.

Dhe thënia e tij: "**Ai ka**" është një tregues për t'u kujdesur për të.

Thënia: "**të plotë**" për të theksuar kujdesin për të, dhe tha në të keqen, që e lanë pa vepruar, "**Allahu e shkruan atë të mirë dhe e konfirmon**

" **të plotë** " dhe nëse e vepron atë punë e shkruan Zoti një e keqe, dhe e vërtetoi me "një" dhe nuk e konfirmoi. atë (të plotë), Falënderimi i takon Allahut, të Plotfuqishmit dhe Zoti dhëntë sukses.

فَعَمَلُهَا، كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً».

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ فِي «صَحِيحَيْهِمَا»
بِهَذِهِ الْحُرُوفِ.

فَانظُرْ يَا أَخِي وَفَقِّنِي اللَّهُ وَإِيَّاكَ إِلَى عَظِيمِ
لُطْفِ اللَّهِ تَعَالَى، وَتَأَمَّلْ هَذِهِ الْأَلْفَاظَ.

وَقَوْلُهُ: «عِنْدَهُ» إِمَارَةٌ إِلَى الْإِعْتِنَاءِ بِهَا.

وَقَوْلُهُ: «كَامِلَةً» لِلتَّأَكِيدِ وَشِدَّةِ الْإِعْتِنَاءِ بِهَا.
وَقَالَ فِي السِّيَرَةِ الَّتِي هَمَّ بِهَا ثُمَّ تَرَكَهَا «كَتَبَهَا
اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً» فَأَكَّدَهَا بِ«كَامِلَةً»
وَإِنْ عَمَلُهَا، كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً، فَأَكَّدَ
تَقَابُلَهَا بِ«وَاحِدَةً» وَلَمْ يُؤَكِّدْهَا بِ(كَامِلَةً)،
فَلِلَّهِ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ، سُبْحَانَهُ لَا نُحْصِي ثَنَاءَ
عَلَيْهِ، وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقِ.

Hadithi i tridhjetë e tetë

Ebu Hurejra, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka treguar se Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Unë i kam shpallur luftë atij që armiqëson ndonjë mik Timin. Gjërat më të dashura tek Unë e me të cilat më afrohet robi janë ato që ia kam obliguar. Ai vazhdon të më afrohet me vepra**

الحديث الثامن والثلاثون

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
«إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ
أَدْبَتُهُ بِالْحَرْبِ. وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ
أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ. وَلَا يَزَالُ

vullnetare derisa ta dua, e, kur ta dua, i bëhem dëgjimi me të cilin dëgjon, shikimi me të cilin sheh, dora me të cilën prek dhe këmba me të cilën ecën. Nëse më kërkon diçka, ia jap dhe, nëse më kërkon mbrojtje, e mbroj."

E shënon Buhariu.

عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أَحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَلَئِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَنَّهُ.»

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

Hadithi i tridhjetë e nëntë

Ibn Abasi, Allahu qoftë i kënaqur me të!, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: "Me të vërtetë, Allahu ia ka falur umetit tim gabimet që i bën pa qëllim, gabimet që i bën nga harresa dhe ato që i bëjnë duke qenë të detyruar (nga të tjerët)."

Hadith hasen. E shënojnë Ibn Maxhe dhe Bejhakui në sunenin e tij.

الحديث التاسع والثلاثون

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَدْ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ؛ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ، وَمَا اسْتَكْرَهُوا عَلَيْهِ.»

حَدِيثٌ حَسَنٌ، رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ وَغَيْرُهُمَا.

Hadithi i dyzetw

Ibn Omeri, Allahu qoftë i kënaqur me të!, ka thënë: "Një ditë i Dërguari i Allahut alejhi selam ma vendosi dorën mbi supe dhe më tha: "Jeto në dynja si të ishe i huaj a kalimtar rruge."

Ndërkaq, Ibn Omeri, Allahu qoftë i kënaqur me të, thoshte: "Kur të ngrysesh, mos e prit mëngjesin dhe, kur të gdhihesh, mos e prit mbrëmjen. Shfrytëzoje shëndetin para se të sëmuresh dhe shfrytëzoje jetën para se të të vijë vdekja." E shënon Buhariu.

الحديث الأربعون

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَدْ قَالَ: أَحَدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَنْكِبِي فَقَالَ: «كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ.»

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ قَدْ يَقُولُ: إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ، وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ، وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ.

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

Hadithi dyzet e një

Ebu Muhamed Abdullah ibn Amër ibnul Asi, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcjell se i Dërguari i Allahut alejhi selam ka thënë: **“Nuk ka besuar plotësisht ai që nuk i ka dëshirat në përputhje me atë që kam ardhur.”**

Ky hadith është hasen-sahih dhe e kemi shënuar në librin "El-Huxheh" me sened (zinxhir) sahih.

الحديث الحادي والأربعون

عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ».

حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، رُوِيَ نَاهُ فِي كِتَابِ الْحُجَّةِ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

Hadithi dyzet e dy

Nga Enes ibn Maliku, Allahu qoftë i kënaqur me të, përcillet se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut alejhi selam duke thënë:

"Allahu i Lartësuar ka thënë: “O bir i Ademit, sa herë që më lut e shpreson tek Unë, do të t'i fal ato që ke bërë dhe s'e kam dert. O bir i Ademit, nëse gjynahet e tua arrijnë kupën e qiellit, porse pastaj më kërkon falje, Unë do të të fal. O bir i Ademit, nëse ti më vjen me gabime sa Toka, por më takon duke mos më shoqëruar 66 asgjë në adhurim, Unë do të të vij me po aq falje.”

E shënon Tirmidhiu dhe thotë se ky hadith është hasen-sahih.

الحديث الثاني والأربعون

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَدْ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى:

يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَىٰ مَا كَانَ مِنْكَ وَلَا أَبَالِي.

يَا ابْنَ آدَمَ لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ.

يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الْأَرْضِ خَطِيئًا ثُمَّ لَقَيْتَنِي لَا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا لَأَتَيْتَكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً».

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

Fundi

Kjo ishte e fundit që kisha për qëllim në qartësimin e hadithëve që kanë mbledhur rregullat e Islamit dhe kanë përfshirë disa shkenca si nga bazat e fesë, degët, etika,

الخاتمة

فَهَذَا آخِرُ مَا قَصَدْتُهُ مِنْ بَيَانِ الْأَحَادِيثِ الَّتِي جَمَعْتُ قَوَاعِدَ الْإِسْلَامِ، وَتَضَمَّنَتْ مَا لَا

dhe të gjitha aspektet e tjera të gjykimeve.

Dhe këtu po përmend një kapitull shumë të shkurtër në akordimin e fjalëve që kanë nënkuptime të fshehura në mënyrë të sistematike; që të mos gabohet në ndonjërin prej tyre dhe që ai që e ka mësuar përmendësh të mos kthehet në referenca të tjera për saktësinë e saj.

Më pas vazhdoj me shpjegimin - në dashtë Zoti, në një libër të pavarur, dhe shpresoj që Zoti të më japë një sukses në shpjegimin e fjalive më të rëndësishme dhe urtësive, duke përmendur dhe një grumbull dobish ku nuk duhet ti humbasë një musliman njohjen e tyre, kjo për rëndësinë e tyre dhe për përmbledhjen e gjërave më të rëndësishme, këtu qëndron dhe urtësia në zgjedhjen e këtyre 40 hadihëve, dhe kjo është e vërteta.

E veçova nga kjo pjesë; Për ta bërë më të lehtë ruajtjen dhe mësimin përmendësh, dhe pastaj kush donë ti bashkëngjisë shpjegimin e tij le ta bëj, prej Allahut patë sukses, sepse ai kështu mund të përmendë dhe dobi të tjera të nxjerra prej tyre, Allahu thotë: ()

Allahut I takon falënderimi në fillim dhe në mbarim, fshehurazi dhe dukshëm .

يُحْصَى مِنْ أَنْوَاعِ الْعُلُومِ؛ فِي الْأَصُولِ
وَالْفُرُوعِ وَالْآدَابِ، وَسَائِرِ وُجُوهِ الْأَحْكَامِ.

وَهَا أَنَا أَدْكُرُ بَابًا مُخْتَصَرًا جِدًّا فِي ضَبْطِ
خَفِيِّ أَلْفَاظِهَا مُرْتَبَةً؛ لِئَلَّا يُغْلَطَ فِي شَيْءٍ
مِنْهَا، وَلَيْسْتَغْنِي بِهَا حَافِظُهَا عَنْ مُرَاجَعَةِ
غَيْرِهِ فِي ضَبْطِهَا.

ثُمَّ أَشْرَعُ فِي شَرْحِهَا - إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى - فِي
كِتَابٍ مُسْتَقِلٍّ، وَأَرْجُو مِنْ فَضْلِ اللَّهِ تَعَالَى أَنْ
يُوفِّقَنِي فِيهِ لِبَيَانِ مُهِمَّاتِ مِنَ اللَّطَائِفِ، وَجَمَلِ
مِنَ الْفَوَائِدِ وَالْمَعَارِفِ، لَا يَسْتَغْنِي مُسْلِمٌ عَنْ
مَعْرِفَةِ مِثْلِهَا، وَيَظْهَرُ لِمُطَالَعِهَا جَزَالَةُ هَذِهِ
الْأَحَادِيثِ وَعِظْمُ فَضْلِهَا، وَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ
مِنَ النَّفَائِسِ الَّتِي ذَكَرْتُهَا، وَالْمُهِمَّاتِ الَّتِي
وَصَفْتُهَا، وَيَعْلَمُ بِهَا الْحِكْمَةَ فِي اخْتِيَارِ هَذِهِ
الْأَحَادِيثِ الْأَرْبَعِينَ، وَأَنَّهَا حَقِيقَةٌ بِذَلِكَ عِنْدَ
النَّاظِرِينَ.

وَإِنَّمَا أَفْرَدْتُهَا عَنْ هَذَا الْجُزْءِ؛ لَيْسَ هَلْ حِفْظُ
الْجُزْءِ بِنَفْرَادِهِ، ثُمَّ مَنْ أَرَادَ ضَمَّ الشَّرْحَ إِلَيْهِ
فَلْيَفْعَلْ وَاللَّهُ عَلَيْهِ الْمِنَّةُ بِذَلِكَ، إِذْ يَقِفُ عَلَى
نَفَائِسِ اللَّطَائِفِ الْمُسْتَنْبَطَةِ مِنْ كَلَامِ مَنْ قَالَ
اللَّهُ فِي حَقِّهِ: ﴿يٰٓرَبِّنَا ذُنُوبُنَا ذُنُوبٌ كَثِيرَةٌ
ثُمَّ﴾ [النجم]، وَاللَّهُ الْحَمْدُ أَوْلًا وَآخِرًا، وَبَاطِنًا

وظاهراً.

Kapitulli i zanoreve, vendosja e zanorëve në fjalët problematike

Ky është kapitulli, edhe nëse e përkthej se janë fjalë me probleme, i kam shpjeguar me fjalë të qarta.

Në hutben “**Zoti e zbardhtë atë njeri**”; ka ardhur me dyfishim të shkronjës Dad por edhe pa dyfishimin e saj, por dyfishimi i shkronjës është më i shumtë

dhe kuptimi i saj është: E zbukuroftë dhe e përmirsoftë.

Hadithi i parë:

Prinjësi i besimtarëve, Umer bin El Hattab”; Ai është i pari që është emëruar me këtë emër .

Thënia e profetit alejhi selam :» **Veprat janë sipas qëllimit** ». Ajo që nënkuptohet është se veprat e ligjshme nuk llogariten vetëm se me qëllim

Thënia e tij, paqja qoftë mbi të: “**Pra, shpërngulja e tij është për Zotin dhe të Dërguarin e Tij**”; Kuptimi i saj: E pranuar.

Hadithi i dytë:

“**Në të nuk shihen gjurmë udhëtimi**”; Shkronja (J) është me zanoren (u)

Thënia e tij: “ **Të besosh në paracaktimin, të mirën dhe të keqen**

بَابُ الْإِشَارَاتِ إِلَى ضَبْطِ الْأَلْفَاظِ الْمُشْكَلَاتِ

فَهَذَا الْبَابُ وَإِنْ تَرَجَّمْتُهُ بِالْمُشْكَلَاتِ؛ فَقَدْ أُنْبِئُهُ فِيهِ عَلَى أَلْفَاظٍ مِنَ الْوَأَضِحَاتِ.

فِي الْخُطْبَةِ «نَضَرَ اللَّهُ امْرَأً»؛ رُوِيَ بِتَشْدِيدِ الضَّادِ وَتَخْفِيفِهَا، وَالتَّشْدِيدُ أَكْثَرُ، وَمَعْنَاهُ: حَسَنَةٌ وَجَمَلَةٌ.

الْحَدِيثُ الْأَوَّلُ:

- «أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ»؛ هُوَ أَوَّلُ مَنْ سُمِّيَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ.

- قَوْلُهُ ﷺ: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ»؛ الْمُرَادُ لَا تُحْسَبُ الْأَعْمَالُ الشَّرْعِيَّةُ إِلَّا بِالنِّيَّةِ.

- قَوْلُهُ ﷺ: «فَهَجَرْتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ»؛ مَعْنَاهُ: مَقْبُولَةٌ.

الْحَدِيثُ الثَّانِي:

- «لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ»؛ هُوَ بِضَمِّ الْيَاءِ مِنْ «يُرَى».

- قَوْلُهُ: «تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرٌ وَشَرٌّ»؛ مَعْنَاهُ:

e tij". Kuptimi i saj: Të besosh se Zoti e ka caktuar të mirën dhe të keqen para krijimit të krijesave dhe se të gjitha qeniet janë caktuar nga Zoti, me dëshirën e Tij.

تَعْتَقِدُ أَنَّ اللَّهَ قَدَّرَ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ قَبْلَ خَلْقِ الْخَلْقِ، وَأَنَّ جَمِيعَ الْكَائِنَاتِ بِقَضَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَقَدَرِهِ، وَهُوَ مُرِيدٌ لَهَا.

Thënia e tij: **“Atëherë më trego për shenjat e saj”**.

Shqiptimi në arabisht ka dy forma.

- قَوْلُهُ: **«فَأخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا»**؛ هُوَ يَفْتَحُ الِهْمَزَةَ؛ أَيَّ عَلَامَتِهَا؛ وَيُقَالُ: أَمَارٌ بِلَا هَاءٍ؛ لَغْتَانٍ؛ لَكِنَّ الرِّوَايَةَ بِالْهَاءِ.

Thënia e tij: **“Kur robëresha të lindë zonjën e saj”**. Kuptimi i saj: Të shumohen robëreshat, pastaj këto robëresha do të lindin vajzë për zotërinë e saj.

- قَوْلُهُ: **«تَلِدُ الْأَمَةَ رَبَّتَهَا»**؛ أَي: سَيِّدَتَهَا، وَمَعْنَاهُ: أَنَّ تَكْثُرَ السَّرَارِيِّ حَتَّى تَلِدَ الْأَمَةَ السُّرِّيَّةَ بِنْتًا لِسَيِّدِهَا، وَبِنْتُ السَّيِّدِ فِي مَعْنَى السَّيِّدِ.

Dhe thuhej: Do të shtohen shitjet e robëreshave aq shumë sa gruaja blen nënën e saj dhe e robëron, duke mos ditur se ajo është ajo.

وَقِيلَ: يَكْثُرُ بَيْعُ السَّرَارِيِّ، حَتَّى تَنْشُتَرِيَ الْمَرْأَةُ أُمَّهَا وَتَسْتَعْبِدَهَا جَاهِلَةً بِأَنَّهَا أُمَّهَا.

Kanë përmendur dhe kuptime të tjera dhe i kam sqaruar në "Sherh Sahih Muslim" me të gjitha dëshmitë dhe të gjitha rrugët e transmetimit të tyre.

وَقِيلَ غَيْرُ ذَلِكَ، وَقَدْ أَوْضَحْتُهُ فِي «شَرْحِ صَحِيحِ مُسْلِمٍ» بِدَلَالِيهِ وَجَمِيعِ طُرُقِهِ.

Thënia e tij: **“ El Ale”**; Do të thotë: të varfrit, dhe kuptimi është: që njerëzit më të ulët të bëhen pronarë të pasurisë dukshme.

- قَوْلُهُ: **«الْعَالَةَ»**؛ أَي: الْفُقَرَاءَ، وَمَعْنَاهُ: أَنَّ أَسْفَلَ النَّاسِ يَصِيرُونَ أَصْحَابَ ثَرْوَةٍ ظَاهِرَةٍ.

Thënia e tij: **“qëndruam në heshtje.”** pra qëndruan një kohë të gjatë, thuhet

- قَوْلُهُ: **«لَبِثْتُ مَلِيًّا»** هُوَ بِتَشْدِيدِ الْيَاءِ، أَي:

tre ditë, kështu ka ardhur në transmetimin e Ebi Daudit, Termidhit etj.

رَمَانًا كَثِيرًا، وَكَانَ ذَلِكَ ثَلَاثًا، هَكَذَا جَاءَ مُبَيَّنًا فِي رَوَايَةِ أَبِي دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيِّ وَغَيْرِهِمَا.

Hadithi i pestë:

الْحَدِيثُ الْخَامِسُ:

Thënia e tij: "**Kushdo që shpik në çështjen (fenë) tonë diçka që nuk është e saj, ajo gjë është e refuzuar.**" Pra: e pa pranuar.

- قَوْلُهُ: «مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»؛ أَي: مَرْدُودٌ، كَالْخُلُقِ بِمَعْنَى الْمَخْلُوقِ.

Hadithi i gjashtë:

الْحَدِيثُ السَّادِسُ:

Thënia e tij: "**“, e ka ruajtur fenë dhe nderin e vet”**”; Kjo do të thotë: ai e ruajti fenë e tij dhe e mbrojti nderin e tij që njerëzit të mos binin në të

- قَوْلُهُ: «فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ»؛ أَي: صَانَ دِينَهُ، وَحَمَى عَرْضَهُ مِنْ وُقُوعِ النَّاسِ فِيهِ.

Thënia e tij: **(mund të bie në të)** nxiton dhe afrohet.

- قَوْلُهُ: «يُوشِكُ»؛ هُوَ بَضَمُ الْيَاءِ وَكَسْرُ الشَّيْنِ؛ أَي: يُسْرِعُ وَيَقْرُبُ.

Thënia e tij: **(porse zona e ndaluar e Allahut janë haramet)** do të thotë:

- قَوْلُهُ: «حَمَى اللَّهُ مَحَارِمَهُ»؛ مَعْنَاهُ: الَّذِي

Allahu ka ndaluar të futemi në to, ato janë gjërat që I ka bërë të ndaluara.

حَمَاهُ اللَّهُ تَعَالَى وَمَنْعَ دُخُولَهُ؛ هُوَ الْأَشْيَاءُ الَّتِي حَرَّمَهَا.

Hadithi i shtatë:

الْحَدِيثُ السَّابِعُ:

Thënia e tij: (nga Ebi Rukejete)shkroja ra me zanoren U dhe shkronja Kaf me zanoren E dhe me dyfishimin e shkrojës J.

- قَوْلُهُ: (عَنْ أَبِي رُقَيْبَةَ)؛ هُوَ بِضَمِّ الرَّاءِ وَفَتْحِ الْقَافِ وَتَشْدِيدِ الْيَاءِ.

Thënia e tij: (Ed-Dari) i atribuohet emrit të gjyshit së tij, por mund ti kthehet dhe vendit, gjithashtu i thuhet: Ed-Dejriju, manastiri vend adhurimi, në shpjegimin e Imam muslimit i kam sjell dhe thëniet e tjera në fillimin e tij.

- قَوْلُهُ: (الدَّارِي) مَنْسُوبٌ إِلَى جَدِّ لَهُ اسْمُهُ الدَّارُ، وَقِيلَ: إِلَى مَوْضِعٍ يُقَالُ لَهُ: دَارَيْنَ، وَيُقَالُ فِيهِ أَيْضًا: الدَّيْرِيُّ، نِسْبَةً إِلَى دَيْرٍ كَانَ يَتَعَبَّدُ فِيهِ، وَقَدْ بَسَطْتُ الْقَوْلَ فِي إِبْصَاحِهِ فِي أَوَائِلِ «شَرْحِ صَحِيحِ مُسْلِمٍ».

Hadithi i nëntë:

الْحَدِيثُ التَّاسِعُ:

Thënia e tij:(**Ihtilafuhum**) shkronja f lexohet me zanoren u.

- قَوْلُهُ: «وَإِخْتِلَافُهُمْ»؛ هُوَ بِضَمِّ الْقَافِ لَا بِكَسْرِهَا.

- قَوْلُهُ: «عُذِي بِالْحَرَامِ» هُوَ بِضَمِّ الْعَيْنِ وَكَسْرِ الدَّالِ الْمُعْجَمَةِ الْمُخَفَّفَةِ.

Hadithi i njëmbëdhjetë:

الْحَدِيثُ الْحَادِي عَشَرَ:

Thënia e ti : “**Lëre të dyshimtën kundrejt asaj që nuk të duket e dyshimtë**”. Lëreni atë çfar është e dyshimtë dhe I qëndroni të sigurtës.

- قَوْلُهُ: «دَعْ مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ» يَفْتَحُ الْيَاءِ وَضَمِّهَا لُغْتَانِ، وَالْفَتْحُ أَفْصَحُ وَأَشْهَرُ، وَمَعْنَاهُ: اْتْرُكْ مَا شَكَّكَتَ فِيهِ، وَاعْدِلْ

إلى ما لا تشكُّ فيه.

Hadithi i dymbëdhjetë:

الْحَدِيثُ الثَّانِي عَشَرَ:

Thënia e tij: “ **Janijhi**” lexohet me zanoren E.

- قَوْلُهُ: «يَعْنِيهِ» بِفَتْحِ أَوَّلِهِ.

Hadithi i katërbëdhjetë:

الْحَدِيثُ الرَّابِعُ عَشَرَ:

Thënia e tij: “ **I martuari amoralist** ”;
Kuptimi i saj: Muhsani nëse bën imoralitet, dhe kushtet e Muhsanit janë të njohura në librat e jurisprudencës.

- قَوْلُهُ: «التَّيْبُ الزَّانِي»؛ مَعْنَاهُ: الْمُحْصَنُ إِذَا زَنَى، وَلِلْإِحْصَانِ شُرُوطٌ مَعْرُوفَةٌ فِي كُتُبِ الْفِقْهِ.

Hadithi i pesëmbëdhjetë:

الْحَدِيثُ الْخَامِسُ عَشَرَ:

Thënia e tij: “**Ose të heshtë**” shkronja mim lexohet me zanoren u (arabisht).

- قَوْلُهُ: «أَوْ لِيَصُمْتُ» بِضَمِّ الْمِيمِ.

Hadithi i shtatëmbëdhjetë:

الْحَدِيثُ السَّابِعُ عَشَرَ:

Fjala: **El kitle** dhe **Edh- dhibhe** lexohen me zanoren i.

- «الْقِتْلَةُ» وَ«الدِّبْحَةُ» بِكَسْرِ أَوَّلِهِمَا.

Thënia e tij: “ **ta preh** ”; të preh thikën e tij.

- قَوْلُهُ: «وَلِيُحِدَّ»؛ وَهُوَ بِضَمِّ الْيَاءِ وَكَسْرِ الْحَاءِ وَتَشْدِيدِ الدَّالِ، يُقَالُ: أَحَدَّ السَّكِّينَ وَحَدَّهَا وَاسْتَحَدَّهَا بِمَعْنَى.

Hadithi i tetëmbëdhjetë:

الْحَدِيثُ الثَّامِنُ عَشَرَ:

(xhundub) shkronja xhim lexohet me u ashtu s ilexohet dhe shkronja dal me u dhe E.

- (جُنْدُب) بِضَمِّ الْجِيمِ، وَبِضَمِّ الدَّالِ وَفَتْحِهَا.

dhe (Xhunade) lexohet me u.

- وَ(جُنَادَةُ) بِضَمِّ الْجِيمِ.

Hadithi i nëntëmbëdhjetë:

الْحَدِيثُ التَّاسِعُ عَشْر:

“**Në drejtimin tënd**”: që është: para teje; Si në transmetimin tjetër.

- «تُجَاهَكَ»: بِضَمِّ التَّاءِ، وَفَتْحِ الهَاءِ؛ أَي:

أَمَامَكَ؛ كَمَا فِي الرَّوَايَةِ الْأُخْرَى.

“**Njihe Zotin Tënd në mirësi**”; Kjo është: bëhu i dashur ndaj tij duke qenë i bindur ndaj tij dhe duke iu shmangur kundërshtimit të tij.

- «تَعَرَّفَ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ»; أَي: تَحَبَّبَ

إِلَيْهِ بِلُزُومِ طَاعَتِهِ، وَاجْتِنَابِ مُخَالَفَتِهِ.

Hadithi i njëzetë:

الْحَدِيثُ الْعِشْرُونَ:

Thënia e tij: “**Nëse nuk të vjen turp, bëj çfarë të duash**”. Kuptimi i saj: nëse dëshiron të bësh diçka; Nëse është diçka që nuk ju vjen turp nga Zoti dhe nga njerëzit që ju e bëni, atëherë bëjeni; Përndryshe, jo, dhe ky është Islami.

- قَوْلُهُ: «إِذَا لَمْ تَسْتَحْ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ»؛

مَعْنَاهُ: إِذَا أَرَدْتَ فِعْلَ شَيْءٍ؛ فَإِنْ كَانَ مِمَّا لَا

تَسْتَحِي مِنَ اللَّهِ وَمِنَ النَّاسِ فِي فِعْلِهِ فَافْعَلْهُ؛

وَإِلَّا فَلَا، وَعَلَى هَذَا مَذَارُ الْإِسْلَامِ.

Hadithi i njëzet e një:

الْحَدِيثُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ:

"Thuaj: “**Besova në Zotin atëherë drejtohu**”; d.m.th: drejtohem; Ashtu

- «قُلْ: أَمَنْتُ بِاللَّهِ، ثُمَّ اسْتَقِمَّ»؛ أَي: اسْتَقِمَّ؛

siç jeni urdhëruar që t'i bindeni urdhrin të Zotit të Madhëruar, duke iu shmangur ndalimit të Tij.

كَمَا أُمِرْتُ مُمْتَثِلًا أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى، مُجْتَنِبًا نَهْيَهُ.

Hadithi i njëzet e tretë:

Thënia e Pejgamberit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të: **“Pastërtia është gjysma e besimit”**;

Nënkuptohet me pastërti: Abdesi:

Kuptimi se shpërblimi është sa dyfishimi i shpërblimit të gjysmës së shpërblimit të besimit.

Gjithashtu nga kuptimet: Besimi e fshinë të kaluarën prej mëkateve kështu është dhe abdesi. Megjithatë, vlefshmëria e abdesit varet nga besimi. Dhe prandaj është gjysma.

Nga kuptimet: Ajo që nënkuptohet me besim është namazi dhe pastrimi është kusht për vlefshmërinë e tij. Pra, ajo u bë si një kusht, ka dhe kuptime të tjera.

Thënia e tij, paqja qoftë mbi të: **“Falënderimi i takon Zotit e mbush peshoren”** d.m.th., shpërblimi i saj.

Fjala **“Subhan Allah dhe Elhamdulillah** “Lavdi i qoftë Zotit dhe falënderimi i takon Zotit e mbushin plot”; Kjo do të thotë: nëse shpërblimi i tyre do të vlerësohej si trup, ai do të kishte mbushur atë që është në mes të qiellit dhe tokës për arsye të madhërisë dhe se Atij i takon gjithçka.

الْحَدِيثُ الثَّلَاثُ وَالْعَشْرُونَ:

- قَوْلُهُ ﷺ: «الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ»؛ الْمُرَادُ بِالطُّهُورِ: الْوُضُوءُ:

قِيلَ: مَعْنَاهُ يَنْتَهِي تَضْعِيفُ ثَوَابِهِ إِلَى نِصْفِ أَجْرِ الْإِيمَانِ.

وَقِيلَ: الْإِيمَانُ يُجِبُّ مَا قَبْلَهُ مِنَ الْخَطَايَا، وَكَذَلِكَ الْوُضُوءُ؛ وَلَكِنَّ الْوُضُوءَ تَتَوَقَّفُ صِحَّتُهُ عَلَى الْإِيمَانِ؛ فَصَارَ نِصْفًا.

وَقِيلَ: الْمُرَادُ بِالْإِيمَانِ الصَّلَاةَ، وَالطُّهُورَ شَرْطٌ لِصِحَّتِهَا؛ فَصَارَ كَالشَّطْرِ، وَقِيلَ: غَيْرُ ذَلِكَ.

- قَوْلُهُ ﷺ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ» أَي: ثَوَابُهَا.

- «وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأَانِ»؛ أَي: لَوْ قُدِّرَ ثَوَابُهُمَا جِسْمًا لَمَلَأَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَسَبَبُهُ مَا اشْتَمَلْنَا عَلَيْهِ مِنَ التَّنْزِيهِ وَالتَّقْوِيضِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى.

“**Namazi është dritë**”; Pra: të ndalon nga mëkatet, dhe të frenon nga e keqja, dhe të orienton për tek e drejta: gjithashtu është thënë: shpërblimi i tij do të jetë dritë për të zotin e tij Ditën e Kijametit, gjithashtu namazi është dritë për zemrën.

“**Bamirësia (sadakaja) është argument**”; Domethënë: argument për të zotin e saj në kryerjen e së drejtës së pasurisë gjithashtu është thënë: argument për besimin e tij; Sepse hipokriti nuk e bën këtë në mënyrë të vazhdueshme.

“**Dhe durimi është shkëlqim**”; D.m.th.: Durimi i dëshiruar dhe i dashur është ai durim në bindje ndaj Zotit, durimi ndaj sprovës në دنیا, durimi duke u larguar nga mëkatet, kuptimi: i zoti i këtij durimi mbetet me shkëlqim dhe i vazhdueshëm në të vërtetë.

“**Andaj, çdo njeri, kur zgjohet në mëngjes, ose do ta shesë veten**” Kuptimi i saj është: çdo njeri përpiqet për veten e tij dhe prej tyre është ai që ia shet atë Zotit të Madhërishëm me bindjen e tij dhe ai do ta çlirojë atë nga ndëshkimi i saj, disa prej tyre do t'ia shesin shejtanit dhe do t'i ndjekë ata.

“**Ai do ta shkatërrojë atë**” d.m.th., shkatërrojë atë.

- «وَالصَّلَاةُ نُورٌ»؛ أَي: تَمَنُّعٌ مِّنَ الْمَعَاصِي، وَتَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ، وَتَهْدِي إِلَى الصَّوَابِ، وَقِيلَ: يَكُونُ ثَوَابُهَا نُورًا لِصَاحِبِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَقِيلَ: لِأَنَّهَا سَبَبٌ لِاسْتِنَارَةِ الْقَلْبِ.

- «وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ»؛ أَي: حُجَّةٌ لِصَاحِبِهَا فِي أَدَاءِ حَقِّ الْمَالِ، وَقِيلَ: حُجَّةٌ فِي إِيْمَانِ صَاحِبِهَا؛ لِأَنَّ الْمُنَافِقَ لَا يَفْعَلُهَا غَالِبًا.

- «وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ»؛ أَي: الصَّبْرُ الْمَحْبُوبُ، وَهُوَ الصَّبْرُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى، وَالْبَلَاءِ وَمَكَارِهِ الدُّنْيَا، وَعَنِ الْمَعَاصِي، وَمَعْنَاهُ: لَا يَزَالُ صَاحِبُهُ مُسْتَضِيًّا مُسْتَمِرًّا عَلَى الصَّوَابِ.

- «كُلُّ النَّاسِ يَعْذُو؛ فَبَائِعٌ نَفْسَهُ» مَعْنَاهُ: كُلُّ إِنْسَانٍ يَسْعَى بِنَفْسِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ يَبِيعُهَا لِلَّهِ تَعَالَى بِطَاعَتِهِ؛ فَيُعْتَقُهَا مِنَ الْعَذَابِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبِيعُهَا لِلشَّيْطَانِ وَالْهَوَى بِاتِّبَاعِهِمَا.

- «فَيُوبِقُهَا» أَي: يُهْلِكُهَا.

Shpjegimin e këtij hadithi e kam thjeshtuar në shpjegimin e parë të Sahihut Muslim, kështu që kush do të zgjerohet, le ti kthehet. I lutemi Allahut të na japë sukses.

وَقَدْ بَسَطْتُ شَرْحَ هَذَا الْحَدِيثِ فِي أَوَّلِ
«شَرْحِ صَاحِبِ مُسْلِمٍ» فَمَنْ أَرَادَ زِيَادَةً
فَلْيُرَاجِعْهُ، وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقُ.

Hadithi i njëzet e katërt:

Thënia e Zotit të Madhëruar: “**Unë ia kam ndaluar vetes zullumin**”; Kjo është: Tek Allahu është e pa mundur padrejtësia prej tij, sepse padrejtësia është tejkalim i kufirit ose disponim i pronës huaj dhe të dyja janë të pamundura në të drejtën e Zotit të Madhëruar.

Zoti i Madhëruar thotë: “**Mos e shtypni me njëri-tjetrin**”. Shkronja T lexohet me zanoren E, do të thotë: Mos i bëni padrejtësi njëri tjetrit.

Dhe thënia e tij: “**respektivisht aq sa përthith gjilpëra**”; Kjo është: gjilpëra, dhe kuptimi i saj nuk pakëson asgjë.

Hadithi i njëzet e pestë:

“**Ed-Duthur**”: Para lekë.

Thënia e tij: “**Dhe në në kontaktin e ndonjërit prej jush**”; Është një

الْحَدِيثُ الرَّابِعُ وَالْعَشْرُونَ:

- قَوْلُهُ تَعَالَى: «حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي»؛
أَي: تَقَدَّسَتْ عَنْهُ، فَالظُّلْمُ مُسْتَحِيلٌ فِي حَقِّ اللَّهِ
تَعَالَى؛ لِأَنَّهُ مُجَاوِزَةٌ الْحَدِّ أَوْ التَّصَرُّفُ فِي
غَيْرِ مُلْكٍ، وَهُمَا جَمِيعًا مُحَالٌ فِي حَقِّ اللَّهِ
تَعَالَى.

- قَوْلُهُ تَعَالَى: «فَلَا تَظَالَمُوا»؛ هُوَ يَفْتَحُ
التَّاءَ؛ أَي: لَا تَتَظَالَمُوا.

- وَقَوْلُهُ: «إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمَخِيطُ»؛ هُوَ
بِكَسْرِ الْمِيمِ وَإِسْكَانِ الْخَاءِ الْمُعْجَمَةِ وَقَفَتْحِ
الْيَاءِ؛ أَي: الْإِبْرَةُ، وَمَعْنَاهُ لَا يَنْقُصُ شَيْئًا.

الْحَدِيثُ الْخَامِسُ وَالْعَشْرُونَ:

- «الدُّثُورُ»: بِضَمِّ الدَّالِ وَالتَّاءِ الْمُتَتَلِّئَةِ؛
الْأَمْوَالُ، وَاجِدُهَا دَثْرٌ، كَقَلَسٍ وَقُلُوسٍ.

- قَوْلُهُ: «وَفِي بُضْعِ أَحَدِكُمْ»؛ هُوَ بِضَمِّ الْبَاءِ،

metaforë e marrëdhënieve seksuale nëse ai synon me të adhurim, të kryej të drejtën e gruas, të kërkojë me të femijë të mirë, të ruaj veten e tij nga e ndaluara.

وَإِسْكَانِ الضَّادِ الْمُعْجَمَةِ، هُوَ كِنَايَةٌ عَنِ الْجِمَاعِ إِذَا نَوَى بِهِ الْعِبَادَةَ، وَهُوَ قَضَاءُ حَقِّ الزَّوْجَةِ، وَطَلَبُ وَادِّ صَالِحٍ، وَإِعْفَافُ النَّفْسِ، وَكُفُّهَا عَنِ الْمَحَارِمِ.

Hadithi i njëzet e gjashtë:

الْحَدِيثُ السَّادِسُ وَالْعَشْرُونَ:

“**Sulama**”: Janë nyjat në trupin e njeriut, numri i tyre është treqind e gjashtëdhjetë nyje, dhe kjo është vërtetuar në "Sahihun e Muslimit" nga i Dërguarit të Zotit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të.

- «السَّلَامِيُّ»: بِضَمِّ السِّينِ وَتَخْفِيفِ اللَّامِ، وَفَتْحِ الْمِيمِ، وَجَمْعِهِ سُلَامِيَّاتٌ بِفَتْحِ الْمِيمِ- وَهِيَ الْمَفَاصِلُ وَالْأَعْضَاءُ؛ وَهِيَ ثَلَاثِمِائَةٌ وَسِتُّونَ مِفْصَلًا، ثَبَّتَ ذَلِكَ فِي «صَحِيحِ مُسْلِمٍ» عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

Hadithi i njëzet e shtatë:

الْحَدِيثُ السَّابِعُ وَالْعَشْرُونَ:

Thënia e tij: “**hake**”: d.m.th.: hezitim.

- (النَّوَّاسُ): بِفَتْحِ النُّونِ وَتَشْدِيدِ الْوَاوِ.
- وَ(سِمْعَانَ) بِكَسْرِ السِّينِ الْمُهْمَلَةِ وَفَتْحِهَا.
- قَوْلُهُ: «حَاكٌ»: بِالْحَاءِ الْمُهْمَلَةِ وَالْكَافِ؛ أَي: تَرَدَّدَ.

Hadithi i njëzet e tetë:

الْحَدِيثُ الثَّامِنُ وَالْعَشْرُونَ:

- (الْعُرْبَاضُ): بِكَسْرِ الْعَيْنِ، وَبِالْمَوْحَدَةِ.
- (سَارِيَّةٌ): بِالسِّينِ الْمُهْمَلَةِ، وَالْيَاءِ الْمُتَنَاءَةِ

مِنْ تَحْتِ.

Thënia e tij: (dherefet): nënkupton fjalën rrodhi.

- قَوْلُهُ: (ذَرَفَتْ): يَفْتَحُ الذَّالِ الْمُعْجَمَةَ، وَالرَّاءِ؛ أَي: سَأَلَتْ.

Thënia e tij: “**bi nevaxhidh**”; janë dhëmbët kaninë ose dhëmballët.

- قَوْلُهُ: «بِالنَّوَاذِرِ»؛ هُوَ بِالدَّالِ الْمُعْجَمَةَ، وَهِيَ الْأَنْيَابُ، وَقِيلَ الْأَضْرَاسُ.

Dhe “**Bidati**” është ajo që është bërë pa një shembull të mëparshëm.

- «الْبِدْعَةُ» مَا عُمِلَ عَلَى غَيْرِ مِثَالٍ سَبَقَ.

Hadithi i njëzet e nëntë:

الْحَدِيثُ التَّاسِعُ وَالْعَشْرُونَ:

Dhe (Dhirvetu Es-Senaami): d.m.th: gjëja më e lartë.

- (ذُرُوءُ السَّنَامِ): بِكَسْرِ الذَّالِ وَضَمِّهَا؛ أَي: أَعْلَاهُ.

“Milak esh-sheji”: qëllimi i tij.

- «مِلَاكُ الشَّيْءِ»: بِكَسْرِ الْمِيمِ؛ أَي: مَقْصُودُهُ.

- قَوْلُهُ: «يَكْبُ»؛ هُوَ يَفْتَحُ الْيَاءَ وَضَمَّ الْكَافِ.

Hadithi tridhjetë :

الْحَدِيثُ الثَّلَاثُونَ:

(el-Khushni) - fisi khushejnah – fis i njohur.

- (الْخُشْنِيُّ) بِضَمِّ الْخَاءِ وَفَتْحِ الشَّيْنِ الْمُعْجَمَتَيْنِ، وَبِالْثُّونِ، مَنْسُوبٌ إِلَى خُشَيْنَةَ - قَبِيلَةٍ مَعْرُوفَةٍ.

Thënia e tij: (xhurthum):, dhe në emrin e tij dhe emrin e babait të tij ka mos pajtime të shumta.

- قَوْلُهُ: (جُرْثُومٌ): بِضَمِّ الْجِيمِ الْمُعْجَمَةَ وَإِسْكَانِ الرَّاءِ بَيْنَهُمَا، وَفِي اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ

اِخْتِلَافٌ كَثِيرٌ.

Thënia e Pejgamberit, paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të: “**Mos e shkelni atë**”, është shkelje e shenjtërisë së konsumimit të tij me atë që nuk lejohet.

- قَوْلُهُ ﷺ: «فَلَا تَنْتَهَكُوهَا» اِنْتِهَاكُ الْحُرْمَةِ تَنَاوُلُهَا بِمَا لَا يَحِلُّ.

Hadithi i tridhjetë e dytë:

الْحَدِيثُ الثَّانِي وَالثَّلَاثُونَ:

"ue la dirar "; dadi lexohet me zanoren i .

- «وَلَا ضِرَارَ»؛ هُوَ بِكَسْرِ الضَّادِ الْمُعْجَمَةِ.

Hadithi i tridhjetë e katërt:

الْحَدِيثُ الرَّابِعُ وَالثَّلَاثُونَ:

“Nëse nuk është në gjendje, atëherë me zemër”; Kuptimi: le ta mohojë me zemër.

- «فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ»؛ مَعْنَاهُ: فَلْيُنْكِرْ بِقَلْبِهِ.

“Dhe ky është besimi më i dobët.”
Kjo do të thotë: më e pakta fryt.

- «وَذَلِكَ أَوْعَفُ الْإِيمَانِ»؛ أَي: أَقْلُهُ ثَمَرَةٌ.

Hadithi i tridhjetë e pestë:

الْحَدِيثُ الْخَامِسُ وَالثَّلَاثُونَ:

- «وَلَا يَخْذُلُهُ»؛ يَفْتَحُ الْبَاءُ وَإِسْكَانُ الْخَاءِ وَضَمُّ الدَّالِ الْمُعْجَمَةِ.

- «وَلَا يَكْذِبُهُ»؛ هُوَ يَفْتَحُ الْبَاءُ وَإِسْكَانُ الْكَافِ.

Thënia e tij: “e mjaftueshme për

- قَوْلُهُ: «بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ»؛ هُوَ

njeriun si mëkat”; Domethënë: i mjafton si e keqe.

بِإِسْكَانِ السَّيِّئِ الْمُهِمَّةِ؛ أَي: يَكْفِيهِ مِنَ الشَّرِّ.

Hadithi i tridhjetë e tetë:

الْحَدِيثُ الثَّامِنُ وَالثَّلَاثُونَ:

Thënia e Allahut të Madhëruar: **“I kam shpallur luftë”**; d.m.th.: Unë ia kam bërë me dije se ai është në luftë me mua.

- قَوْلُهُ تَعَالَى: «فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ»؛ هُوَ بِهَمْزَةٍ مَمْدُودَةٍ؛ أَي: أَعْلَمْتُهُ بِأَنَّهُ مُحَارِبٌ لِي.

- قَوْلُهُ تَعَالَى: «اسْتَعَاذَنِي»؛ ضَبَطُوهُ بِالنُّونِ وَبِالْبَاءِ، وَكِلَاهُمَا صَحِيحٌ.

Hadithi i dyzetë:

الْحَدِيثُ الْأَرْبَعُونَ:

“Jeto në këtë botë sikur të ishe i huaj apo udhëtar.” Pra: Mos vrapo pas saj, dhe mos e merr atë si vendbanim, mos i fol vetes për një qëndrim të gjatë dhe mos u kujdes për të, mos u lidh me të vetëm në atë mënyrë që lidhet i huaji me vendin, mos u angazho me atë që nuk funksionon tek i huaji që dëshiron të shkojë te familja e tij.

- «كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ»؛ أَي: لَا تَرْكَنْ إِلَيْهَا، وَلَا تَتَّخِذْهَا وَطَنًا، وَلَا تُحَدِّثْ نَفْسَكَ بِطُولِ الْبَقَاءِ فِيهَا، وَلَا بِالْإِعْتِنَاءِ بِهَا، وَلَا تَتَّعَلَّقْ مِنْهَا إِلَّا بِمَا لَا يَتَّعَلَّقُ بِهِ الْغَرِيبُ فِي غَيْرِ وَطَنِهِ، وَلَا تَشْتَغَلْ فِيهَا بِمَا لَا يَشْتَغَلُ بِهِ الْغَرِيبُ الَّذِي يُرِيدُ الذَّهَابَ إِلَى أَهْلِهِ.

Hadithi i dyzet e dy:

الْحَدِيثُ الثَّانِي وَالْأَرْبَعُونَ:

“Iartësinë e qiellit”: Për kuptimin e saj është thënë: Retë ose kur të shfaqet pasi ngre kokën lart.

- «عَنَانَ السَّمَاءِ»: بِفَتْحِ الْعَيْنِ، قِيلَ: هُوَ السَّحَابُ، وَقِيلَ: مَا عَنَّ لَكَ مِنْهَا؛ أَي: ظَهَرَ إِذَا رَفَعَتْ رَأْسَكَ.

Pra: shfaqet kur ngrini kokën.

Thënia e tij: “**me madhësinë e tokës**”: që do të thotë: pothuajse e mbushur plotë.

- قَوْلُهُ: «بِقَرَابِ الْأَرْضِ»: بِضَمِّ الْقَافِ
وَكَسْرِهَا؛ لُغَتَانِ رُويَ بِهِمَا، وَالضَّمُّ أَشْهَرُ،
مَعْنَاهُ: مَا يُقَارَبُ مِنْهَا.

Kapitull

Dijeni se hadithi i parë i përmendur “**Kush mëson dyzet hadithe përmendësh për umetin tim**” do të thotë: Bëhet fjalë për atë i cili ia përcjellë muslimanëve, edhe pse ai nuk i dinë përmendësh ose nuk ia dinë kuptimin, ky është kuptimi i vërtetë, kështu përfitojnë muslimanët, Zoti e di më së miri.

Falënderimi i takon Zotit që na udhëzoi në këtë dhe ne nuk do të ishim të udhëzuar sikur të mos na udhëzonte Zoti, paqja dhe mëshira qofshin mbi zotërinë tonë Muhamedin, mbi familjen dhe shokët e tij, paqja dhe mëshira e Zotit qofshin mbi të dërguarit e Allahut në përgjithësi, falënderimet i takojnë Allahut Zotit të botëve.

Autori i këtij shkrimi ka thënë: E përfundova natën e të enjtes së njëzet e nëntë të Xhumada el-ula të vitit gjashtëqind e gjashtëdhjetë e tetë.

فصل

اعْلَمْ أَنَّ الْحَدِيثَ الْمَذْكُورَ أَوْلَى «مَنْ حَفِظَ
عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا» مَعْنَى الْحِفْظِ هُنَا:
أَنْ يَنْقُلَهَا إِلَى الْمُسْلِمِينَ وَإِنْ لَمْ يَحْفَظْهَا، وَلَمْ
يَعْرِفْ مَعْنَاهَا، هَذَا حَقِيقَةُ مَعْنَاهُ، وَبِهِ يَحْصُلُ
اِتِّفَاعُ الْمُسْلِمِينَ، لَا بِحِفْظِ مَا يَنْقُلُهُ إِلَيْهِمْ،
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا، وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ
لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ، وَصَلَاتُهُ وَسَلَامُهُ عَلَى
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ، وَإِلَيْهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ، وَسَلَامٌ عَلَى
الْمُرْسَلِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

قَالَ مَوْلَاهُ: فَرَعْتُ مِنْهُ لَيْلَةَ الْخَمِيسِ التَّاسِعِ
وَالْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَى الْأُولَى سَنَةَ ثَمَانَ
وَسِتِّينَ وَسِتُّمِائَةٍ.

